

Uredništvo: ulica sv. Franje, d. 11. Asilkega št. 20, I. nadstropje. Dopolnje pošiljajo mednarodna pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne sprejemajo. Izdajatelj in odgovorni urednik: Anton Gerbec. — Lastnik: ... Ti ... znaša za mesec L. 7.—, 3 ... in celo leto L. 60.— ... in upr. št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v štirih stolpcih (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtica, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov po L. 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2.—. Oglasi, naročena in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asilkega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Krivka se ruši!

«In zabučalo je z neba kakor od silnega vetra... In vsi so bili polni svetlega duha ter so jeli propovedovati v različnih jezikih...» «Poite in učite vse narode!» Tako zapoved so dobili apostoli iz ust Odršenika. Te je bil evangelijski bratoljubja — enakosti vseh ljudi in vseh narodov!

Kako čudno, kako tuje nam zvene danes ti zvoki iz davnih časov! Kako daleč so danes ljudje in ljudstva od duha binokostnega! In tudi ljudstva, ki se ponašajo, da so krščanska!

«Govorili so v raznih jezikih». Zmes raznih narodnosti, zbrana v tistih binokostnih dneh v Jeruzalemu, je tvorila poslušalstvo apostola propovednika Petra. Tedaj je dobil vsak narod svoj ognjeni krst, posvečene so bile svojstvene pravice vsakega naroda. Greh proti temu evangelijski bratstvu in enakosti vseh narodov je, če se govori kakemu narodu: «Moraš odložiti svoj jezik in sprejeti drugega namesto njega. Tvoj jezik nima pravice do obstanka!» In naravnost bogoskrunstvo je, če se ukazuje: «Vi ne smete več Boga moliti v svojem jeziku» — če ni dovoljeno propovednikom govoriti ljudstvu v njegovem materinem jeziku!

Tako bogoskrunstvo se dogaja v današnjih dneh na škodo našega ljudstva v premožnih krajih naše Istre. In širok naš Juljske Krajine je našemu narodu odvzeta možnost šolskega pouka v materinem jeziku.

Kako je moglo priti, da so se ljudstva tako oddaljila od evangelija bratoljubja, medsebojne ljubavi in spoštovanja, od nauka: poite in učite vse narode, govorite vsem in učite jih v njihovem materinem jeziku? Ker je dušo narodov vsepreveč zavzel duh pretirane sebičnosti, duh prečenjanja samega sebe in svoje lastne vrednosti ter omalovaževanja drugih. Duh sebičnosti in ošabnosti je v močnih narodih zatrl čut pravice, zmisel za pravičnost napram drugim, šibkejšim, ki jim je zgodovina njih življenja ovrnila narodni razmah in kulturni napredek. Stališče močnih napram šibkejšim je nekrščansko: ker ste bili nesrečni, ostanite nesrečni in duševni sužnji! V narodih, ki so se mogli povzpeli na visino moči, pa je ugasnil tudi čut odgovornosti pred sodnim stolom zgodovine! Ali naj bi bil to zmisel svetovne zgodovine? Ali naj bo res končna zmaga na strani sebičnosti, laži in sovraštva?

Ali naj obupujemo, ali naj se udajamo mračni resignaciji? Ali res ni nobene nade, da bi se dušljiva atmosfera, ki teži šibke s svinčeno težo, vendarle mogla razčistiti, da pridejo do svobodnega diha in oddiha? Zgodovina je učiteljica narodov, pa tudi urejevalka njih medsebojnega življenja in tolažiteljica njim, ki trpijo pod njegovo težo. Zgodovina podaja zglede, kako je iz brezupnih zmed nastopala zopet doba dviganja in političnega jačanja zatiranega naroda. Taki zglede nam dajejo vero, da se bodo tudi sedaj razvijale stvari v tej smeri, da — da govorimo konkretno — tudi Slovanom v Juljski Krajini pridejo milejši dnevi, da se zopet dvignejo iz nižav žalostnega in poniževalnega položaja, ki jih je potisnil vanj zlasti oblastnik, ki se je tako drzno vprejel proti nauku: učite vse narode, govorite jim v njihovem jeziku!

Oblastnik, ki je s svojo šolsko «reformo» ugrabil našemu ljudstvu dragoceno svetinj: šolo s poukom v materinskem, šolo, do katere ima vsako ljudstvo pravico po vzvišenem nacionalnem načelu, ki je vsakemu narodu podlaga in jamstvo obstanka in kulturnega razvoja. Prebago bi bilo rečeno, če bi rekli, da je naučni minister Gentile izvajal svojo «reformo» s neizprosno doslednostjo, ker jo je v resnici izvajal z zagriženo trdnostjo, ki ni hotela odnehati niti pred očividnim dejstvom, da njegova reforma ubija veliko kulturno nalogo šole! Trdnostjo je vztrajal pri tem, da mora učitelje poučevati slovanstvo v jeziku, ki ni jezik te dece. Kaka zabloda, kako gorostasen nezmysel! Trdnostjo je vztrajal pri tem, da si bi se moral ravnati, naučni minister, filozof, pedagog in vseučiliški profesor zavedati, da se s svojo «reformo» naše ljudske šole postavlja v skrajno nasprotstvo z naukom, ki ga je dal Krist apostolom in z nauki prvih pedagogov vseh kulturnih narodov, da torej s to «reformo» postavlja naučno upravo naše države izven kulturnega okvirja. Krvava ironija pa je zato v tem, da je minister Gentile istodobno, ko je izganjal naš jezik iz šole, zopet uvedel vanjo — krščanski nauk kakor obvezen predmet in kakor podlago ljudskošolske izobrazbe.

Naučni minister Gentile danes — ni več minister! Nismo tako lahkomišelní, da bi že radi tega triumfirali. Saj ne vemo, ali bo njegov naslednik drugačen mož, ali smo že prekoračili svojo kulturno Golgotto? Neko zadoščenje pa smemo občutiti vendar-le že danes. Prvič že zato, da je padla vsaj oseba oblastnika, ki je povzročil drugorodnim manjšinam toliko zla in ki jih je hotel tako neusmiljeno zadeti v njih življenjskem žvucu. Drugič pa zato, ker ga je zrušila teža njegovega lastnega dela. V opravičeno zadoščenje nam je, da so se proti njegovi reformi uprle najbolj prosvetljene plasti italijanskega naroda, posebno pa vseučiliški krogi. Svoje nezadovoljstvo z Gentilevo šolsko reformo so ti krogi že nekaj časa sem izražali celo z javnimi manifestacijami in demonstracijami. V za-

doščenje nam je sodba, ki jo sedaj izreka o tej reformi tudi italijanski tisk. Ta sodba pa nam daje tudi nekoliko nade, da z osebo pade tudi njena stavba. Celó «Tribuna» — ki sicer ni formalno fašistovski glasilo, vendar pa filofašistovski in naklonjeno sedanjemu režimu — pravi, da Gentilejeva reforma izgine s svojim avtorjem, ker je med tistimi stavbami, ki so vzbudile toliko antipatij!

Ob spremembi na vodstvu naše naučne uprave je za nas samo po sebi podano stališče. Ne smemo s kako gotovostjo računati na temeljite spremembe v smernicah

Matteottijevega trupla ne morejo najti

Raziskovanja v okolici jezera Vico se opustijo — Dumini se je udeležil napada na sen. Bergaminija

RIM, 2. Tekom zadnjih par dni so razni politični dogodki, kakor kraljev govor in preosnova vlade obrnili pozornost javnega mnenja od Matteottijeve usode. To velja predvsem za ljudi, ki se bavijo s politiko. Saj je Mussolini nedavno sam rekel, da sedaj ne gre več toliko za umor Matteottija kakor za režim.

Sicer pa so dosedanja raziskovanja v okolici jezera Vico in kraja Monterotondo popolnoma brezuspešna. Policija se je posluževala pri preiskovanju vseh močih sredstev: potapljačev, hidroplanov, psov in tudi prešičev; a vse zaman. Predvčerajšnjim je 200 karabinerjev še enkrat preiskovalo vso okolico jezera, naker so odšli zopet v Rim. Ravnotako bodo tudi karabinerji, ki raziskujejo ozemlje okoli Monterotonda, v kratkem opustili raziskovanje. Matteottijeva žena je torej zaman rotila preiskovalnega sodnika, naj sodniško oblast v ukrene vse potrebno, da bo lahko še enkrat videla truplo svojega moža in da se bo mogla zjokati nad njegovim grobom.

Zaslišanja zločincev se nadaljujejo. Dumini se vedno trdi, da je nedolžen! Na drugi strani pa so vsi odvetniki zavrnil nalog, da bi ga branili.

Današnji «Serenio» je prinesel senzacionalno vest, da je sen. Bergamini, bivši ravnatelj lista «Giornale d'Italia», izjavil, da je spoznal na slikah zločincev, ki mu je pokazal preiskovalni sodnik, svoje napačice; in sicer naj bi bila to Dumini in šofer ravnatelja lista «Corriere Italiano» Filippelli.

Nadalje pripoveduje omenjeni list, da je bil v soboto ob 3. uri ponoči sen. Bergamini poklican k telefonu. Po telefonu mu je neki neznanec zagrozil: «G. senator, vi ste glasovali v senatu proti vladi. Ali vam ne zadostuje, kar smo vam pred kratkim napravili? Pazite!»

Imenovanje novih državnih podtajnikov

Vsi državni podtajniki zamenjani

RIM, 2. Na predlog ministrskega predsednika je kralj sprejel ostavko vseh državnih podtajnikov in imenoval na njihova mesta naslednje poslance: Predsedništvo on. Giacomo Suardo, notranje zadeve on. Dino Grandi, pravosodstvo on. Paolo Mattei Gentili, vojna gen. Ambrosi Clerici, kolonije on. Roberto Cantalupo, finance on. Luigi Spezzotti, prosveta on. Balbino Giuliano, javna dela on. Antonio Scialoja, državno gospodarstvo on. Ignazio Larussa, on. Giovanni Banella, on. Vittorio Peglion, promet on. Giovanni Selesia, on. Sergio Panunzio, on. Mario Carusi.

Novi državni podtajniki bodo prisegli v soboto, 5. julija ob 10. uri v palači Viminale. Tajnik ministrskega sveta bo najmlajši minister, t. j. on. Casati. Ministrski predsednik si pridržuje, da predloži pozneje kralju imenovanje državnega podtajnika za vojno mornarico. V torsk se sestane ministrski svet, v sredo nastopijo novi državni podtajniki svoja mesta.

Kralj in kraljica v Pisi

RIM, 2. Danes ob 8.45 sta kralj in kraljica odpotovala v Pisu. Na kolodvoru so ju pozdravili prometni minister on. Ciano, generalni ravnatelj državnih železnic, generalni ravnatelj javnega varstva, prefekt in kvestor.

Zaplenitev «Avantija»

MILAN, 2. Včerajšnje številko «Avantija» je skušala kvestura zapleniti. Vendar pa je prišla v tiskarno prepoznano, tako da je mogla zapleniti le nekaj iztisov. Radi tega je naslednjega dne zabranila razprodajo. Kvestura je zabranila razprodajo, češ da vsebuje včerajšnja številka članek, ki žali kralja. Današnji «Avanti», ki protestira proti zaplenitvi, pa meni, da je kvestura skušala zapleniti list, ker je list stal ministrskemu predsedniku neko baje zelo zagonetno vprašanje v zvezi z zadnjim Matteottijevim govoru v zbornici.

RIM, 2. Tukajšnja kvestura je zaplenila vse iztise včerajšnje «Avantija», ki so bili namenjeni za Rim. Vsi iztisi so ostali na postaji Termini.

Iz časnikarskih krogov PARIZ, 2. Glavni urednik pariškega lista «L'Oeuvre» De Jouvenel je umrl.

Pred rekonstrukcijo Jugosl. vlade

Pašić hoče ustreči opoziciji v radikalnem klubu — Volitve gotova stvar

BEOGRAD, 2. (Izv.). Zdi se, da je Pašiću popolnoma uspelo izvesti rekonstrukcijo vlade. Po zatrevanju vladnih krogov se bo izvedla rekonstrukcija kabineta na ta-le način: Poleg ministra var Janjica, ki je podal ostavko, bi odstopil še minister trgovine Kojić. V novo vlado pa bi stopil Stanjić, ki bi prevzel ministrstvo javnih del, ako nastopi v tem ministrstvu sploh kaka izprememba. Minister Uzunović, ki je bil dosedaj formalno minister socialne politike in ni tega mandata izvrševal, bi postal minister trgovine. Vodstvo ministrstva ver pa bi bilo poverjeno bivšemu ministru Trifunoviću.

Na ta način bi se popolnoma zadovoljila opozicija v radikalnem klubu, ker bi stopili v vlado njeni najodličnejši člani, med katere spadajo ravno trije novi ministri.

Obenem z vlado se bo notranje ministrstvo popolnoma preosnovalo. Reorganizacija se tiče predvsem varnostne službe. Splošno smatrajo to za prvi dokaz, da se bližajo volitve, ki se bodo vršile 26. oktobra, ako se uresniči sedanja predvidevanja. Z volitvami računajo že vse stranke, čeprav ni dospela z Bleda še nikakava vest, da bi Pašić dobil volilni mandat. Notranji minister Sršići celo trdi, da predloži na Bledu Pašiću kralju le rekonstrukcijo vlade.

Vsled nenadnega prihoda Pašića na Bled je kralj odložil odhod z Bleda.

Orjuna se ne raspusti

Danes se je vršilo med Ninčičem in Pribičevićem posvetovanje glede incidenta na Uncu. Razgovor je nanesele tudi na Orjuna. Pribičević je v tem pogledu odločno izjavil, da se ne sme Orjuna pod nobenim pogojem razpustiti, ker bi se vsled razpusta Orjuna razbila vladna koalicija.

Radić in njegova stranka na zatožni klopi

BEOGRAD, 2. (A.) Državni pravdnik v Zagrebu je dal sinoči zapleniti važne listine v Beogradu, ki bodo služile kot podlaga za sodniško postopanje proti Radiću in njegovi stranki radi prevratnega političnega delovanja in pozivanja vojaštva k nepokorščini. V slučaju sodniškega postopanja bo zagrebški državni pravdnik zahteval od narodne skupščine, da dvigne imuniteto prizadetih poslancev.

Londonska konferenca

BEOGRAD, 2. (Izv.). Na londonski konferenci bo zastopal Jugoslavijo g. Jurčić.

Plenarna skupščina udruženj za Bruštvo narodov

Za sprejem Nemčije v Društvo narodov. LYON, 2. Plenarna skupščina zveze udruženj za Društvo narodov je pričela razpravljati o predlogih komisije za propaganjo glede šolskih knjig. Po živahno odobranem govoru italijanskega delegata Cosentinija so bili ti predlogi sprejeti. Na popoldanski seji se je razpravljalo o reparacijah. Komisija je stavila predlog, ki pravi, da skupščina z dovoljstvom sprejme poročilo komisij izvedencev.

Nemški delegat prof. Bernsdorf, poslanik Nemčije v Washingtonu ob pričetku vojne, je izrazil svojo zadovoljnost glede besedil predlogov dalje se je veselil izida zadnjih volitev v Angliji in v Franciji ter pripomnil, da so tudi v Nemčiji pri zadnjih volitvah dobile večino zmerne in pametne stranke, ki so lojalno sprejele sklepe poročila izvedencev. Graf Bernsdorf je dalje poudarjal, da je Nemčija sedaj v resnici razorožena ter da bi ne mogla prenesti nove vojne. Na koncu svojega govora je govornik izrazil željo, da bi Evropa po spravi zavzela zopet svoje mesto na čelu civiliziranega človeštva.

Francoski delegat je pohvalil govor Bernsdorfa ter izjavil, da bo Evropa le tedaj mirna in složna, ko bo Nemčija sprejeta v Društvo narodov.

Tekom razprave o izseljeniskem vprašanju, je delegat Združenih držav izjavil, da se ne strinja s predlogom glede nepristanskega in blagohotnega ravnanja z vsemi naselenci, ki živijo na ameriških tleh.

Japonski delegat in še nekateri drugi so grajali izjavo ameriškega zastopnika. Težko rešljivo vprašanje Vilne je bilo na predlog poročevalca Rolina izbrisano z dnevnega reda.

Komisija za narodnostne manjšine je nadaljevala razpravo, kako naj nastopi pred Društvom narodov za njih zaščito. Angliški zastopnik je predlagal, da se tozadevni načrt odstopi stalni komisiji, da ga prouči in predela. — Predlog je bil enoglasno sprejet.

Demisijska poljskega ministra

VARŠAVA, 2. Minister za poljedelsko reformo Ludkiewicz je podal ostavko.

Kitajska vlada podala ostavko PEKING, 2. Vlada je podala ostavko

Zaključitev zasedanja romunskega parlamenta

BUKAREST, 2. V smislu čl. 90. ustave je bilo zasedanje zbornice zaključeno. Kralj je naslovil na zbornico poslanico, v kateri se zahvaljuje poslancem za dovršeno delo.

Amerika ne bo še priznala Rusije

WASHINGTON, 2. V Beli hiši izjavljajo, da ni nikake novosti glede priznanja Rusije od strani Združenih držav. Predsednik Coolidge je razložil svoje stališče v poslanici, ki jo je naslovil na kongres, in pozneje v spomenici državnemu tajniku Hughes-u. Pozneje se ni dogodilo nič, kar bi moglo izpremeniti tedanje Coolidgevo stališče.

Zločinsko delovanje «Ku Klux Klana»

PARIZ, 2. «New-York Herald» poroča, da je v Ameriki vzbudil globok vtis zločin, ki so ga izvršili pripadniki tajnega društva «Ku Klux Klana». Pred kakimi 3 tedni je v mestu Lawrence izginil demokrat Borroughis; pred kratkim so ga našli umirajočega. Povedal je, da so ga ugrabili pristaši «Ku Klux Klana», ki so ga dolžili, da je ustanovil neko društvo za preganjanje «K. K. K.». Potem ko so ga strašno pretepli, so mu vžgali tri črke: K. K. K.; ko se jim je zdelo, da je mrtev, so ga pustili.

Težaven položaj španskih čet v Maroku

PARIZ, 2. Dopisnik «Matina» poroča iz Tangerja, da je položaj španskih čet v pokrajini Tetuan zelo težaven. Močna krvela Rifancev pritiskajo z veliko silo na srednje črte, ki so jih na nekaterih mestih

že predrla. Tudi uradna poročila iz Tetuana potrjujejo ta napad. Poveljstvo operacijskih čet je moralo nujno odposlati ojačenja v odsek pri Melilli. Komunikacijske zveze s Tetuanom in z dolino Med Lan so pretrgane.

Zdi se, da so Rifanci pričeli ofenzivno sporazumsko s pristaši Rasulija.

Po poročilih, ki so dospela preko Madrida iz Alicante, je prva rezervna brigada, ki tabori v parku Rabassa, dobila povelje, naj bo pripravljena za odhod na prvo znamenje.

Apostolski delegat v Carigradu na poti v Rim

CARIGRAD, 2. Listi poročajo, da je odpotoval v Rim apostolski delegat mons. Filippi na poziv Vatikana, ki želi informacije o zapretju šol, ki so jih vzdrževale verske kongregacije.

Znižanje cene ruhrskega premoga

PARIZ, 2. Listi poročajo iz Düsseldorfa: Udruženje lastnikov ruhrskih premožnikov je sklenilo, da se zniža za 20% cena premoga, da bi se na ta način približala ceni angleškega premoga ter zmanjšala angleška konkurenca. Od 1. julija dalje stane 1 tona ruhrskega premoga 16.50 zlatih mark, medtem ko je stala prej 20.60 zlatih mark.

Japonski narod protestira proti priseljenišnemu zakonu

TOKIO, 1. Danes stopi v veljavo ameriški nov priseljeniški zakon, ki zabranjuje Japoncem priseljevanje v Združene države. Ob tej priliki so se vršila po vsej Japonski protestna zborovanja.

Za pokrajinske volitve

Geslo: «Freiheit, die ich meine».

«Svoboda, ki jo ljubim», pravi nemški pesnik. Kdor bi se držal bolj navednega pomena besede, bi prevel: «Svoboda, ki jo menim». Evo, s kratkim nemškim stavkom, z dvoumnostjo ene same besede je označen naš položaj! Dosti slišimo, prav do sitega smo se naslajali o svobodi, ali nam mesto svobode, ki jo ljubimo v zavesti svojih človeških in državljanških pravic in dolžnosti, nam dajejo «svobodo», ki jo — oni menijo. Imamo spet nov dokaz za to trditve.

Prej ali slej pridemo vendar do pokrajinskih volitev. Saj se govori o normalizaciji in ta bi morala pomeniti predvsem tudi vzpostavitev izvoljenih občinskih in pokrajinskih zastopništev. Seveda ne bodo to nikdar več stari občinski odbori in deželni odbori. Malo nas pa le spet dvignejo iz sedanjega vilajetstva.

Res se oblastva že pridno pripravljajo na pokrajinske volitve, kakor je razvidno iz tržaškega uradnega lista od 28. junija. A v kakšnem znamenju se vršijo te priprave? Skušeni čitatelji se že uganili: v znamenju skrbi, da bi iz zemlje, ki rodi samo slovanski osat, vendar priklilo kaj bolj zlahtnega zelišča.

Pa kaj se je treba oblastvom radi te skrbi posebno pripravljati na volitve, poudere skušeni čitatelji. Za zeleni uspeh vendar ni treba drugega kot tiste volilne «svobode», ki jo — oni menijo, tiste objuljene «svobode». Skušeni čitatelji se moti. Predvidnost je mati modrosti. Preveč svobode lahko škodi, tudi tiste med narekovaji, kakor kažejo dogodki zadnjega časa, ne glede na to, da se v skrajni sili itak sama sproži, kakor revolver, ki je ubil Antona Strancarja.

«Divide et impera», «deli jih, da jih nadvladaš», to staro, ne samo avstrijsko geslo pomaga iz zadrege. Saj se more na mnogo več načinov rabiti, nego bi kdo mislil. Ni treba deliti vedno vprav s sejanjem razdora in sovraštva, mnogokrat zadostuje delitev, ki ne sega tako globoko. Posebno uspešna pa je, če je zvezana, seveda v drugi smeri, z nasprotno operacijo, če se namreč deli prirodne celote spet sestavijo z drugo prirodno celoto ali pa z njenimi deli v novo umetno celoto. Tako so ne samo razdelili prirodni teritorialni celot naše Juljske krajine, nego povrh še iz njihovih delov z drugimi prirodni celotami sestavili nove povsem ali deloma umetne celote, videmsko, tržaško, istrsko in potem še resko pokrajino.

Tudi «volilna geometrija», umetna razdelitev ozemlja na taka volilna okrožja, da se zagotovi določen volilni uspeh, je neka vrst praktične uporabe splošnega načela «divide impera». In k prosuli «volilni geometriji» se je oblastvo zateklo, da ne bi pokrajinske volitve prinesle v pokrajinski svet preveč slovanskega osata. Evo kako!

Po dosedanem italijanskem občinskem in pokrajinskem redu so se pokrajinske volitve vršile po mandamentih ali sodnih okrajih. Prav to je bila ena tistih redkih, tudi za upravo važnih strani mandamentov, ki pomenijo v bistvu teritorialno razdelitev v zgolj pravosodne svrhe. Skušeni čitatelji si lahko predstavljajo, kako strašno nevarnost je to pomenilo z ozirom na našo «floro» v kopenskem, sezanskem, senožeškem in postojnskem sodnem okraju. Tej nevarnosti se je prišlo v oči, kakor glede pokrajinske razdelitve, tako tudi glede mandamentov (in enako tudi glede podprekrajinskih okrožij — čirkondarjev in občin) z 2. čl. kraljevega ukaza od 11. I. 1923., s katerim se je občinski in pokrajinski red baš raztegnil na nove pokrajine.

Vlada je razmejitev vseh teh upravnih enot enostavno pridržala svojemu svobodnemu prevdarju. In res so, ko se niso mislili na to, da jim reforma občinskega in pokrajinskega reda odpre še vse druge možnosti, izdali kraljevi ukaz od 16. 12. 1923., s katerim so premenili nekatere sodne okraje samo v upravne svrhe, posebno torej za pokrajinske volitve. Tako se sedaj mandamentalna razdelitev v naših pokrajinah ne krije več popolnoma, kolikor je sodna, z istoimensko razdelitvijo, kolikor je upravna. Ni pa treba teh razlik tukaj navajati, ker med tem so se stvari že dalje razvile.

Samo štirinajst dni po navedenem ukazu je bil namreč podpisan kraljevi ukaz od 30. 12. 1923. o reformi občinskega in pokrajinskega reda za vso kraljevino, ki je naše vprašanje rešil temeljito in prav «svobodno»-ljubno. Čl. 75 tega ukaza določa namreč: «Število pokrajinskih svetnikov se razdeli na volilna okrožja tako, da ima vsako okrožje voliti pet svetnikov. Volilna okrožja določijo prefekt oziroma se, kolikor je bolj mogoče, na sodno razdelitev in na to, da je število prebivalstva posameznih volilnih okrožij približno enako. Proti prefektovemu ukrepu je dopuštena pritožba na ministra za notranje stvari.»

Po občinskem in pokrajinskem redu se število članov pokrajinskih svetov ravnava po številu prebivalstva in je po omejenih reformi skrčeno na 45, oziroma 35, 30 in 25 za pokrajine, ki imajo več ko 600, oziroma 400 in 200 tisoč prebivalcev, oziroma za vse ostale pokrajine. Tržaška pokrajina ima več ko 200 in manj ko 400 tisoč prebivalcev; njen pokrajinski svet bo torej sestavljen iz 30 članov, ki se jih po gornjem voli po pet v šestih volilnih okrožjih.

Tržaški uradni list z 28. dne preteklega meseca objavlja razdelitev tržaške pokrajine na šest volilnih okrožij, kakor jo določil prejšnji prefekt, Crispo-Moncada, z ukazom od 14. 6. 1924., in jo mi tu objavljamo. Razen prvega volilnega okrožja, ki mu je središče (capoluogo) Tržič, ima vseh ostalih pet volilnih okrožij vse tržaške pokrajine svoje središče v Trstu, h katerega posameznim delom so priklopljeni več ali manj primerno prirojeni deli tržaške pokrajine.

- I. okrožje (43679 prebivalcev; središče Tržič):
  - 1) tržiški sodni okraj,
  - 2) od sezanskega sodnega okraja, občine Avber, Kopriva, Dutovlje, Veliki Repen, Štjak, Skopo, Zgonik, Štorje, Tomaj,
  - 3) senožeški sodni okraj;
- II. okrožje (58362 prebivalcev; središče Trst, I. sodni okraj):
  - 1) deli tržaške občine (I. sodnega okraja) Novo mesto, Kolonja, Rojan, Skorklja, Greta, Barkole, Sv. Kriz, Prosek, Miramar, Kontovelj, Opčine, Bane, Trebče;
  - 2) od sezanskega sodnega okraja, občine Sežana in Povir;
  - III. okrožje (57002 prebivalca; središče Trst, I. sodni okraj):
    - 1) deli tržaške občine (I. sodnega okraja) Nova mitnica in Vrdela;
    - 4) deli tržaške občine (III. sodnega okraja) Padriče, Gropada, Bazovica, Lipica;
    - IV. okrožje (50070 prebivalcev; središče Trst, I. sodni okraj):
      - 1) od sezanskega okraja, občine Lokev, Naklo in Rodik;
      - 2) ves postojnski sodni okraj;
      - 3) dela tržaške občine (I. sodnega okraja) Nova mitnica in Vrdela;
      - 4) deli tržaške občine (III. sodnega okraja) Padriče, Gropada, Bazovica, Lipica;
      - IV. okrožje (50070 prebivalcev; središče Trst, I. sodni okraj):
        - 1) del tržaške občine (I. sodnega okraja) Stara mitnica;
        - 2) del tržaške občine (II. sodnega okraja) Kjadin;
        - V. okrožje (55693 prebivalcev; središče

Trst, II. sodni okraj): deli tržaike občine (II. sodnega okraja) Staro mesto, Sv. Jakob, Sv. Marija Magdalena Zgornja, Rocol; VI. okrožje (55284 prebivalcev; središče Trst, II. sodni okraj): 1) dela tržaike občine (II. sodnega okraja) Sv. Vid in Kjarbola Zgornja, 2) dela tržaike občine (III. sodnega okraja) Skedenj, Sv. Marija Magdalena Dolnja in Lonjer, 3) ostanek III. trž. sodnega okraja, občini Milje in Dolina. Po tem uradnem izkazu bi bilo v skupno število prebivalstva vse pokrajine 325090 in povprečno število prebivalstva enega volilnega okrožja 54.182. Ne spuščamo se tu v razpravljanje o primernosti ali neprimernosti določbe, da mora prefekt napraviti volilna okrožja s približno enakim številom prebivalstva. Jasno je, da bi zlasti za pokrajine, ki so ne samo neenakomerno obljudene (z velikim glavnim mestom in bolj redko naseljeno deželo), nego imajo tudi povsem različno prebivalstvo z različnimi interesi (meščane in kmete), ne smelo biti merodajno čisto mehansko našlo enakega števila prebivalstva za posamezna okrožja. Za danes hočemo samo ugotoviti, da se po gornjih uradnih podatkih kažejo precejšnje razlike med povprečnim številom 54.182 in resničnim številom prebivalstva v nekaterih okrožjih, poseb-

no pri prvem, kjer znaša razlika nad 10% pod povprečnim številom, in pri drugem, kjer znaša več kot 7% nad tem številom. Že te razlike same ob sebi vzbujajo sum, da je na določitev volilnih okrožij za tržaike pokrajinske volitve v veliki meri uplivala volilna geometrija. Še bolj jasno pa je to iz tega, da so združili v istem, tretjem volilnem okrožju ves postojnski sodni okraj s tržaiškim mestnim okrajem Novega mesta, tistim delom Trsta, ki leži med morskim rojem in via Carducci, med Korsom in Rojanom. Kmetije iz podgorjskih vasi okoli Postojne bodo torej volili svoje zastopnike v pokrajinski svet v skupnem volilnem okrožju s trgovskim središčem tržaiškega mesta, kakor, z druge strani, volilci iz senožeškega okraja z volilci v Trziču! Podrobno «volilno-geometrijsko» razdelitev Istre za pokrajinske volitve na šest okrožij je glasom tržaiškega uradnega lista od 21. junija izvršil z odlokom 15. junija 1924. pulski prefekt Giannoni. Razlika je v glavnem v tem, da za Istro ni bilo treba vezati raznih kosov slovenskega ozemlja z različni kosi velikega italijanskega mesta, kar izhaja že iz imen središč posameznih volilnih okrožij, ki so Labin, Pula, Pazin, Poreč, Buzet in Koper. Proti taki volilni geometriji se mora dvigniti naš odločni, četudi brezupni protest.

Amerikanci o Evropi

Po velikem argentinskem listu «La Voz del Interior» (št. 7007) pomembnega ale-deo zanimivo sodbo o bodočnosti Evrope, naj bo tudi samo kot primer, kako mogočen vpliv imajo evropski dogodki na mlado fantazijo prebivalcev novega sveta. V Milanu — pravi argentinski list — se vrše te dni slovesne predpriprave za odkritje novega spomenika padlim vojakom. Ta spomenik je misljen mrtvecem, ki so dali svojo kri v borbah za kolonije. Mislimo si, da smo v letu tritisoč. Na podlagi naših posebnih študij so nas določili, da pregledamo in proučimo razvaline nekdanje Evrope. Pravzaprav ni prave gotovosti, da je to njeno pravo ime. Mnogo se polemizira o tem, vendar se nam pa zdi to ime še precej točno. Po dolgi vožnji dospemo v kraj, ki je bil nekoč Evropa. Povsod vidimo razvaline in sicer mnogo razvalin. Vendar je pa še mnogo prikrito našim očem in bo treba predvsem dolgotrajnih izkopavanj, da se postavi vse na svetlo. Našo prav posebno pozornost vzbujajo kipi, spomeniki in druge stvari, ki predstavljajo vse več ali manj neko postavo s čudno obleko in agresivnimi kretnjami. Ta osebnost je težka, neprodirljiva skrivnost v naših proučevanjih in žal moramo priznati, da je krog tega problema toliko rešitev, da je treba smatrati vsako zase za novo uganko. Tu jih podamo nekaj: upodablja-li ta osebnost vse ljudi tedanjega veka? Ali so nosili Evropejci taka oblačila? Zakaj imajo tako agresivne kretnje? Do gotove točke smo zamogli ugotoviti, da je bila Evropa obljudena po civiliziranih ljudeh. Iz nekaterih knjig, segajočih do nas, razberemo opetovanokrat ponos teh ljudi, ki se smatrajo sami za največje na zemlji radi svoje visoke kulture in težnji po miru s sosedi. Brezdvomno pa kažejo geste teh kipov ravno nasprotno, kar potrjuje še posebno obilica kipov. Na vseh krajih in koncih zadenejo ne samo na enega, temveč na cele skupine. Če bi se bazirali v naši sodbi na te kipe, bi morali misliti, da je bila Evropa takrat krvoločna, in sicer zelo krvoločna. Klanje je bil principijelni element njenih prebivalcev. Če ne moremo razbrati dovolj jasnosti iz štirih ali petih knjig tedanjega veka, jih najdemo v tisočeri in desetisočerihih kipi, raztresenih po razvalinah zemlje, ki je bila nekoč Evropa. Po teh zaključkih lahko trdimo z gotovostjo, da je bila Evropa obljudena po ljudeh, ki so se oblačili nerazumljivo in so živeli, da se medsebojno koljejo...

goči dvema izmed teh študentov dvomesečno bivanje na Čehoslovskem. Stipendija sta bila podeljena gg. Petru Udoviču in Milanu Vitezu. Komisija je bila sestavljena iz generalnega konzula čehoslovaške republike g. Machatyja, prof. Filipa Sibirnjaka, prof. kom. Asquini-ja in g. Jana Schmidta, profesorja češkega jezika na zgoraj imenovani šoli. Predavanja. V nedeljo, 6. julija priredi «Narodno-gospodarski krožek» pod okriljem «Prosvete» predavanje o zavarovanju goveje živine v sledečih krajih: V Hrubešju ob 15. uri. V Kozljah ob 10. uri. V Sv. Križu pri Trstu ob 10. uri. Na Proseku ob 13. uri. Prireditelj otroškega vrta v Rocolu. V nedeljo popoldne so gojenci otroškega vrta v Rocolu priredili svojo veselico. Vse točke obširnega programa so bile izvajane od malih «umetnikov» z neprisiljeno lahkotjo. Naj navedem par točk, ki so najbolj ugotajale n. pr. Kuharice, Zdravniki, Na semnju, osobito pa prizor «Kitajčki». S ponosom gledajo Rocolčani na svoj naraščaj in v priznanje vrtnarici, ki z tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo vzgaja njihove malčke, so ji poklonili mnogo krasnega cvetja. Dvorana je bila nabito polna in mnogi, ki bi bili radi prisostvovali prireditvi, so morali oditi, ker ni bilo prostora; omenjam, da se je prireditelj moral vršiti v prostori vrta, kajti dvorana se vkljub večkratni prošnji ni mogla dobiti v svrhu čisto nedolžne prireditve za otroke od 3-6 let. Na tem mestu izrekamo iskreno zahvalo g. Dominiku Turk za brezplačno posojilo lesa in postavu odrja, g. Škilanu za posojeno platno, zagrnjalo in stolice in vsem onim osebam, ki so količkaj pripomogle, da je prireditelj tako lepo uspešal. Obiskovalci so darovali L. 230.— za re-fekcijo vrta, v kateri namen se je prireditelj vršila. Kakor opažamo, uspejajo veselice naših vrtev kar najboljše, kar jasno dokazuje, koliko dobrega in koristnega pridobijo otroci v teh naših zavodih. Zato podpirajmo «Šolsko društvo», včlanimo se in zbirajmo vsi brez izjeme, da bo kos težki nalogi, ki si jo je nadelo.

Šentjakobski «Sokol». Danes točno ob 20.30 odborova seja. Navzočnost vseh bratov odbornikov nujno potrebna. — Tajnik. Iz tržaiškega življenja. Železničarjeva nezgoda. Železničar Alojzij Vaupotič, star 26 let, stanujoč na Greti št. 270, je včeraj jutraj delal v lopi za lokomotive na glavnem kolodvoru. Ko je privozila v lopo lokomotiva, ki so jo imeli tam očistiti, je Vaupotič položil na tir posebne zagvozde, da bi jo ustavil. Pri tem poslu pa je prišel po nesreči z levo roko med zagvozdo in kolo, ki mu je zmečkalo dva prsta. Ubogi mladenič je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico. Zmečkan od lastnega konja. Žrtve nena; vadne nesreče je bil včeraj jutraj voznik Roman Vissich, star 34 let, stanujoč pri Sv. Ivanu Vrdela št. 1046, uslužben pri špediciji skem podjetju «Adriatica». Okoli 9. ure se je mož mudil v hlevu omenjenega podjetja, ki se nahaja tik tramvajске lope v ulici Giulia, ter snažil konje. Pri tem poslu je zapazil, da ima njegov konj eno podkev slabo pritirjeno na kopito. Vzel je kladivo ter dvignil konju nogo, da bi pritril podkev. Toda konj se je nenadoma vzpenil in ker ga je Vissich še vedno držal za nogo, je izgubil ravnotežje in padel. Nesreča je hotela, da se je zavalil na Vissicha, ki se ni utegnil pravočasno umakniti. V sled obupnega vpija ubogača moža so prihiteli drugi vozniki, ki so se mudili na dvorišču pred hlevom. Z velikim trudom so Vissicha, ki je venomer bolestočno ječal, rešili iz mučnega položaja. Ker je bil nesrečni mož očitno dovolj poškodovan, je nekoč izmed navzočih obvestil o dogodku rešilno postajo. Na lice mesta prihiteli zdravnik je dočkal, da je Vissich zadobil zelo nevarne poškodbe; imel je hrbenico in tri rebra zlomljena; nesrečniku je ohromel vse spodnji del telesa. Po prvi pomoči so iVissicha prepeljali v mestno bolnišnico, kjer je bil sprejet v smrtno-nevarnem stanju v kirurški oddelki. Nesrečni mož je oženjen in oče dveh nepre-skrbljenih otrok. Nevaren padec otroka. 2-letni Ivan Mat-tiuzzi, stenočuj v ul. Gelsi št. 3, se je sinoči, v hipu, ko je bil brez nadzorstva, skobacal doma na okno, odkoder je padel z višine prvega nadstropja na dvorišče. Pri padcu si je ubogi otrok pretresel možgane ter si zlomil levo roko. Mati ga je prenesla v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v nevarnem stanju v kirurški oddelki. Se en padec. Podobna nesreča je doletela 12-letno Stello Michelangelo, stanujočo v ul. Artisti št. 11. Včeraj popoldne se je sedel na okno tako neprevidno okrenila, da je padla z višine kakih 5 metrov na ulico ter se pri tem pabila po obrazu ter si hudo pretresla možgane. Po prvi pomoči, ki jo je dobila od zdravnika rešilne postaje, je bila prepeljana v mestno bolnišnico.

DNEVNE VESTI

Političen položaj

Pomirjenje in sprava — ti dve besedi sta postali v zadnjem času geslo fašistovskih glasil. Njihovi vodniki so uglasili na to prav malo fašistovsko noto. Cilj te nove in nenavadne muzike se predstavlja kot posledica besed, ki jih je izgovoril kralj, ko je sprejel odpustništvo obeh zbornic, ki mu je princelo odgovor parlamenta na kronski govor. Ob tej priliki je kralj pozval vse Italijane k pomirjenju in slogi in sedaj so postale njegove besede geslo fašistovskega tiska. Smisel nove sprave po ločitvi, ki je nastala vsled umora posl. Matteottija, bi bil ta, da se opozicijske tranke zopet vrnejo v zbornico in omogočijo njeno delovanje. Ako tega ne store — se naglašja — zagrešijo same tisto kršitev ustave, ki jo očitajo fašistovski večini. Ako se opozicija ne povrne v zbornico, bo povzročila s tem svojim postopanjem, da parlament ne bo mogel delovati, torej položaj, ki bo popolnoma neustaven. V zadnjem času pa se je razmerje med parlamentarno večino in manjšino še bolj poostroilo, in to ne toliko vsled znane resolucije, ki je bila sprejeta na plenarni seji opozicije, temveč je treba videti znak te poostrojitve v dejstvu, da je poplaren Rodinó odložil čast podpredsednika zbornice ter da ni šel h kralju z ostalo parlamentarno komisijo, ki mu je nesla odgovor na kronski govor. Ta čin je fašiste še bolj razjaril. Opoziciji očitajo, da je njen namen doseči, da bi fašizem izgubil potrpljenje. «Opozicijske stranke — piše n. pr. včerajšnji «Popolo di Trieste» — se dalje gibljejo, dalje obrekujejo in izživajo v upanju, da se jim posreči fašizem razjeziti in ga postaviti — njega, ki je vzpostavil državo — proti državnim zakonom. Fašizem odgovarja s svojimi velikimi zborovanji, ki so mirna in veličastna, tiha, toda vendar strašna, ker so obenem opomin.» «Popolo» pravi dalje, da imajo fašisti v sedanjem hipu eno edino dolžnost: morajo znati biti vedri in tihi, morajo znati čakati.

Politično društvo Ednost v Trstu

bo imelo danes, v četrtek, 3. julija t. l. ob 10. uri dopoldne sestanek odbornikov in zaupnikov s sledečim dnevnim redom: 1) poročilo posl. dr. Willana; 2) organizacija našega političnega društva; 3) naše šolstvo in 4) slučajnosti. P-z-va-jo se gg. odborniki in zastopniki krajevskih odborov, da se sestanka gotovo udeležijo. Tajništvo.

Ministru Gentile-u v slovo

piše «Istarska Rijec»: «Prineslo ga je vreme tako, kakor ga je donesel na oblast godi slučaj političnega vetra. Mislil je mnogo, hotel še več, ali vreme ga je prevarilo. Sedaj gleda, kako se je njegova zgradba, komaj zaprčeta, začela rušiti. Nočemo se sedaj spuščati v uganjanja o bodočnosti in sanjati o gradovih v zraku, vendar pa podčrtujemo, da je ena doba naše bolezne zgodovine teh dni dovedena h koncu. Stojimo pred zagonetko bodočnosti, pred črno negotovostjo, ali radujemo se z veseljem sužnja, ko je izginil eden njegovih krvnikov. Naš narod trpi, je trpel tudi doslej silno — znal bo trpeti tudi v bodočnosti, toda ostaja tu, ostaja oni isti, svoj na svojem! Med tem pa zapušča g. Gentile mehke fotelje ministristva, spremljan od ironičnega smeha mnogih Italijanov, ali z resničnim prezirom nedolžne dece našega naroda. Naj ve na odhodu, da ni nič večnega na svetu in v življenju, trajno pa je samo lepo in pošteno ime, ki preživlja smrt ter ostaja kakor najlepše cvetje na grobu pokojnikov. Zapustil nam je le spomin krutege inkvizitorja in mu na nadaljno pot njegovega življenja ne želimo nič drugega, nego isto, kar je on nam izkazoval v času svojega pasevanja. Drugače ne moremo kljub velikemu slovanskemu nagnjenju k ljubezni in odpuščanju.

SREDNJEŠOLCI

Zopet smo se sešli. Nastopil je čas počitka in marsikateri tovariš ali tovarišica ne bosta vedla kam s časom. Zato je poskrbel odbor bivše srednješolske skupine in izprosil od pristojne oblasti dovoljenje za srednješolsko društvo pod imenom «Dijaki krožek Nikolaj Tommaseo». Danes ob 17. uri se vrši ustanovni občni zbor naše organizacije v društvenih prostorih, v ulici Corso Garibaldi 31, l. levo. Tovariši in tovarišice! Ni potrebno, da vam razkladamo tu pomen stanovske organizacije. Smatramo pa za dolžnost vsakega slovenskega srednješolca, da se tega občnega zbora udeleži in včlani v društvo, kjer bo našel moralno in materialno pomoč v času svojih študij. Posebno velja to vam dijaki, ki zahajate na italijanske srednje šole, da pridobite v društvu znanje lastne zgodovine česar vam šola ne mora nuditi. — Zatorej na svidenje danes! Pripravljani odbor D. K. N. T.

Društvene vesti

Učiteljsko društvo za Trst in okolico vabi vse svoje člane na važen sestanek v soboto, 5. t. m. popoldne ob 4. v svetoivanski vrtec. Odbor. S. K. A. Danes večer ob 8.30 sestanek članov in članic v dvorani DKD.

Tudi na Italijansko-avstrijski meji

se je dogodil te dni neljub incident med avstr. vojaštvom in italijanskimi obmejnimi finančnimi stražniki. Tudi o tem dogodku je vedel italijanski tisk — posebno «Popolo d'Italia» — znak, da se «sovražniki Italije» zopet vzbujajo in da so pripravljani za izživljanje. V dokaz, kako se taki slučajji lahko miselno ne razblinjajo, marveč tudi zasakujejo, priobčuje boecnski «Landsmann» po Innsbrucker Nachrichten» dalje pojasnilo poveljnika avstrijskega planinskega polka, kaj je bilo na stvari. Rečeni polkovnik pojasnjuje, da je poveljnik dotičnega oddelka planinskih lovcev na nekem mestu, kjer ni mogel ugotoviti mejnika, raje napravil ovinek po avstrijskih tleh, da je bil gotov, da ne prekorači državne meje. Ko pa je prišel rečeni oddelki v neko sedlo, oddaljeno kakih 300 korakov od gori omenjenega mesta, so padli iznenada iz najbližje bližine trije ostri strelci drug za drugim in so kroglo padle na tla tik avstrijskih lovcev, tako, da so drobci zemlje odleteli v telesa lovcev. Poveljnik je velel svojim ljudem, naj se «krijejo», obenem pa je neprestano dajal s piščalko znamenja nevidnim strelcem, da je navzočnost avstrijskih planinskih strelcev povsem mirna. Kljub temu pa so v presledkih 15-20 sekund padli še trije ali štirije ostri strelci naravnost proti avstrijskim vojakom. V lastno varnost je šel ta oddelki dalje v bojno formacijo, da se je zavaroval proti morebitnemu obhodu. Toda vse to vedno na avstrijskih tleh. Ko se je po kakih petih minutah megla nekoliko dvignila, so videli dva italijanska finančna stražnika, ki sta bežala po pobočju proti jugu. Potem je poveljnik avstrijskih vojakov po mejniku, ki je vshodno od onega sedla, ugotovil še enkrat, da se nahajajo na avstrijskih tleh! Polkovnik ugotavlja, da so bili avstrijski vojaki na avstrijskih tleh napadeni s strelci, da pa niso odgovarjali na strele in da niso zasledovali ona dva Italijana. Italijanske kroglice so sicer padle tik avstrijskih vojakov, da pa na srečo ni bil nikdo ranjen. Vsa druga potočila o tem dogodku da so kriva in ne odgovarjajo dejstvom.

Šolsko društvo, podružnica pri Sv. Ivanu

je prejelo dopis od Pikinega Pika, da bo prišel na nedeljsko veselico v belih rokavicah, da bo nadziral in spodbujal gospodarske točne potrebe za žlahtno kapljico, da se naš gostilničar ne bo zmešal od preobilnega dela. Omenjamo to, da ne bo zaprek tam, kjer jih v resnici ni. — Zatorej, komur za naš narod mili mar, temu naj se ne čas «zgrubiti» ne liro za našo dečo dati ne smili. Podelitev štipendijev. Podeljevalna komisija tukajšnje trgovinake in gospodarske visoke šole je podelila na svoji seji od 27. junija št. pendija v znesku po 2500 lir, ustanovljena od čehoslovaškega naučnega ministrstva v prid študentom omenjene šole, ki so vpisani v tečaj za češki jezik. Namen ustanove je, da se omo-

Na tej seji se je zopet pojavil notranji razdor

v goriskem fašju. Večina gor. fašja s političnim tajnikom odv. Capraro na čelu vodi že delj časa ljut in tuji zmagovit boj proti Vidmu in njegovi klikli in uživa v tem pogledu velike simpatije večine goriskega meščanstva, neznanja manjšina goriskega fašja s prof. Venezia in odv. Verzegnassi-jem na čelu pa je slepo podvžena videmski klikli in izpolnjuje zvestvo vsa njena povelja. Ta spor v goriskem fašju je tudi za nas, goriske Slovence, precejnejša pomena, ker je obenem tudi spor pristave dveh različnih obmejnih politik. Večina goriskega fašja z odv. Capraro na čelu je za tržaiško politiko postopanja v rokavicih napram slovanskemu življu v Italiji, manjšina v odv. Verzegnassi-jem in prof. Venezia na čelu je pa za Vidmisko politiko postopanja z jelezno pestjo. To se je pokazalo tudi ob poslednjih volitvah. Takrat je bil odv. Caprara se politično mrtev in volilno borbo sta vodila po videmskem receptu, ki je stal življenje Antona Strancarja, odv. Verzegnassi in prof. Venezia s pomočjo slovenskih odpadnikov, saj sta bila omoja dva glavna poglavarja fašistovske ekspedicije na kravem volilnem shodu v Ajdovščini, da ne govorimo še o drugem. Sicer je cilj obeh politik eden in isti: požrti, potučiti slovenski življenj. V narodnem pogledu nam je mnogo bolj nevarna politika rokavice, toda vseeno se bolj ogrevamo za tržaiško politiko vsled tega, ker je bolj kulturna nego videmska in ker ne vzbuja takega sovraštva in naravnost neznosnega življenja med obema narodoma. Baš radi tega z zanimanjem sledimo razvoju spora v goriskem in furlanskem fašizmu. V lokalno-gospodarskem pogledu pa sta bili obe seji vsled tega zanimivi, ker se je na njih razpravljalo o važnih in aktualnih goriskih gospodarskih vprašanjih in javnih zgradbah. O železniškem vprašanju je bila sprejeta resolucija, ki zahteva zgradbo prog. Mestre-Cervignano - Gorica - Ajdovščina - Ljubljana, protistano proti načrtu, da bi predliska železnica z gradnjo nove prog. Sagrado - Krmin obšla Gorico - in zahteva naj se gradnja predliske železnice prične predvsem s podaljšanjem prog. iz Sv. Lucije do Kreda. Zastopniki goriskih kmetovalcev so vzlozili tri inter-pelacije, v katerih protestirajo proti davku na konje in prosijo za odgovor, kaj misli podvzeti občina v korist kmetovalcev, prizadetih po toči. Župan je odgovoril zastopnikom kmetov, da bo zahteval odpis zemljiškega in dohodninskega davka ter da se pospeši likvidacija vojne oškodovine. Nato se je vršila razprava o regulaciji Korna in nekaterih cest, o gradnji nove mestne klavnice v bližini južne postaje, o gradnji obrtne šole, o gradnji novega kritega mestnega trga, o razširjenju osnovne šole v via Leopardi, o kanalizaciji, o dijaskem zavodu «Dante Alighieri», ki bo nastanjen v nekdanji mestni hiralerici, o zamenjavi mestne palače ia Korzu s poslopjem trgovsko-obrtno zbornice, o starem in novem pokopališču in raznih manj važnih načrtih, ki se imajo izvesti v bližnji bodočnosti. Za izvedbo vseh teh načrtov so proračunjeni stroški v znesku 4.800.000 lir, od katerega bo ena četrtina krita s posojilom, ostale tri četrtine pa z vojno oškodovino, z izkupičkom za nekatera mesta nepotrebna poslopja in raznimi drugimi operacijami. Novi občinski svet si je začrtal smelo načelo, ki bo prinesla Gorici velike koristi, če

Vesti z Goriškega

V nedeljo 6. julija vsi v Slavino!

bo v resnici tudi izvedena, kar bo pokazala bližnja bodočnost.

Razstava obrtne šole v Mirni. V nedeljo, 29. pr. m. so učenci mirne obrtne šole razstavili svoje risbe, lesoreze in ženska ročna dela. Ta razstava se je, kakor vsako drugo leto, slovesno otvorila ob 10 predpolodne in bila na ogled javnosti do 7 zvečer. Kljub temu, da je bil dan zelo lep, je bilo opaziti, da razstave ni obiskalo toliko interesirancev, kakor se navadno zgodi pri strokovnih razstavah. Posebno bi bili morali izrobiti to priliko čevljarji mojstri iz bližje okolice Mirne. S tem bi ne samo pokazali, da se zanimajo za svoje vaje-ucence, temveč bi tudi sami veliko pridobili; zakaj, nisem se videl, da bi zbirka čevljarjske stroke bila tako popolna kakor ravno v Mirni. Tov. Ferlat je podal najmo- dernejši čevljar (posebno ženski), ter ga s svojimi originalnimi dodatki izpopolnil in mu dal bolj komodno obliko. Tudi okraske uvaja čisto po svoje, katere se da primerjati z naj- modernjšimi. — V tej stroki se je pokazal tov. Ferlat na mestu — a učenci mu morajo biti zelo hvaležni — zakaj za to stroko ne bodo zlepa dobili enakega učitelja.

Vajence zidarske stroke v Mirni ni veliko, zato tudi razstava nima posebnega od- delka in obsega samo eno steno. Vendar se vidi, da tudi ta ni zaostala za lanskoo. Tu vi- dimo nekaj načrtov in ravnatko odlomke stavb primitivnejšega sloga. Pomanjkanje trpi ta del na posameznih arhitektoničnih oblikah naravne velikosti v prerezu in licu.

Arhitektonične oblike bi zidarski vajenci tudi lahko izvršili v manjšem merilu po načrtu iz «gipsa», s prosto roko ali potegovanjem «negativa» (sagoma), kar je najbolj praktično in se pri tem največ nauče.

Posebno se mi je dopadlo delo kovačev, mehanikov, mizarjev in kolarjev. Tukaj je tov. Ferlat vodil učence nazorno od manjšega me- rila načrta do naravne velikosti. (Solski portal v prerezu, železna ograja itd.).

Lepa so ženska ročna dela. Ta napolnjujejo eno celo solsko sobo. Vse to je izvršeno okusno in natančno. Vendar pa skupni vtis teh del prehaja v monotonost. (Mogoče sem samo jaz zabil tak vtis, ker ljubim v ve- zenju slovenski barvni ornament).

Voditelj te šole, tov. Urbancič, nam je po- kazal obrtno spise in računstvo svojih učenc- ev v zelo čednih vzorcih.

Na splošno je bila razstava dobra.

Str. uč. Nanut V. Posledice podgorskega štrajka. Kot smo že v nedeljo poročali, se v petek, o priliki pro- slave Matteottijevega spomina ni vrnilo na delo v Brunnerjevi tovarni v Podgori kakih 250 delavcev. Ker se jim je zdelo za proslavo 10 minut premalo, so štrajkali ves preostali del dneva. Drugo jutro so se ti delavci zopet vrnili na delo, ali vrata tovarne so bila za nje zaprta. Pri ravnateljstvu tovarne je namreč interveniral fašistiški politični tajnik za go- riško okolico inž. Heiland ter dosegel, da so bili dotični delavci odpuščeni iz službe. Kon- čno se je cela stvar vendarle toliko ublažila, da je bilo odpuščeno iz službe samo kakih 30 delavcev, ki so hujskali k stavki.

Roparski umor v Ajševci. V noči od sobote na nedeljo so udri v hišo 53-letne Katarine Čej v Ajševci neznan zločin, ki so pobili nesrečno staro do smrti ter odnesli vse, kar je iz hiše odnesli dalo in splečalo. Tudi hranilna knjižica nesrečne žrtve je izginila.

Katarina Čej je prebivala sama v samotni hiši, vsled česar so prišli zločini na sled šele v nedeljo zjutraj, ko so najbližji sosedje sli- šali pasje lajanje in mukanje lačne živine. Ker so se jim zdeli ti znaki sumljivi, so se podali v hišo, kjer so našli staro v mlaki krvi z raz- bito glavo, vse naokoli pa v divjem neredu.

Poglavje brez konca. V ponedeljek zjutraj so nekateri otroci v Renčah iztaknili granato in se na ta način igrali, da so z žebeljem vrtali gornji, še nerazstreljeni del. Ko se je 10-letni Viktor Fajt ukvarjal z to nevarno igro, se je gornji del granate vnel, razpočil in mu tako razmesaril spodnji del leve roke, da so mu jo morali v bolnišnici odrezati.

Izlet na Crno prst. Slovenski planinski kro- žek v Gorici priredi poldrugodnevni izlet na Crno prst. Odhod iz Gorice v soboto 5. julija, z vlakom državne železnice ob 1.23 popoldne, povratek v Gorico v nedeljo ob 7 zvečer. Pri- jateljeli hribov dobrodošli!

Portret barona Zige Zoisa. Inž. Rustja je iztaknil v nedeljo pri rodbini Favetti v Skri- ljah menda edini portret barona Zige Zoisa. Hčerka Zoisa je bila poročena z oskrbnikom grofov Attems v Sv. Križu na Vipavskem. — Predniki rodbine Favetti so bili svojočasno takisto oskrbniki grofov Attems. V zvezi s temi okolnostmi si lahko razlagamo in tolma- čimo način, ki je zanesel Zoisov portret v vi- pavsko dolino.

«Splošno slov. žen. društvo v Gorici» opo- zarja sl. občinstvo na svojo mladinsko priredi- telje dne 6. jul. ob 5 pop. v dvorani «Trgov. doma» s sledečim sporedom: 1) La mia bam- bola, deklamacija. 2) Povodni mož, igrokaz s petjem. 3) Njena tajnost, šaljiv samogovor. 4) Vesela računska naloga, šaljiva igra s pet- jem, novosti. Med posameznimi točkami svira mandolistični krožek. Za obilno udeležbo se najpogosteje priporoča odbor. — Revneši člani **Goriška porota.** V ponedeljek je bilo otvor- jeno izredno zasedanje goriške porote. Kot

prva je prišla na vrsto porotna obravnava proti 28letnemu Ludviku Bajc iz Rudanj, ob- toženemu, da je dne 15. avgusta 1923 v Vr- polju do smrti zabolil Ivana Premra. Porot- niki so potrdili, da je obtoženec sicer kriv u- mora, toda priznali so mu olajševalne okol- nosti, da je bil izzvan in da je le prekoračil meje samobrane. Na podlagi tega pravoreka je bil Bajc obsodjen na 20 mesecev ječe in na povračilo pravnih stroškov. Obtoženec je zagovarjal odv. dr. Luzzatto.

Dva samomora. V nedeljo se je obesil v Št. Petru pri Gorici mladi mož August Leban, voznik pri grofu Coroniniju. V hlevu je stopil na voz in pritrtil vrh na strop hleva. Ko si je nadel zanjko okoli vratu, je brnil z nogami voz v stran in tako obvisel, dokler ga niso našli domačini. V smrt so ga gnale bube dru- žinske neprilike, ker samomorilec zapustil sta- riše, mlado ženo in dvoje nedoraslih otrok.

V torek zjutraj se je vrغل na progi med Go- rico in Solkanom pod vlak delavec Fiorentino Cambini iz Toskane doma. Dosedaj se niso znani vzroki, ki so gnali nesrečnika v to stra-žno smrt.

ce bodo vstopnice po znižani ceni samo v predprodaji v soboto, od 3—5 v društveni sobi.

V Solkanu se bo vršil zaključek šolskega leta 1923-24 obrtno nadaljevalne šole v ne- deljo 6. t. m. ob 10. uri predpolodne. Takoj po slovesnem zaključku se bodo razdelila učencem in učenkam šolska naznanila, nakar se otvori razstava šolskih izdelkov.

Prijateljeli šole so vabljani, da si ogledajo to razstavo, ki bo odprta do 8. ure zvečer. Vstop prost. — Solsko vdstvo.

Njivčine. (Razmesarjen od granate). Dne 27. preteklega meseca sta se podala Milan Pintar in Anton Kamavli na hrib Sabotin pobirati vojni material. Pri tem delu sta prišla do kaverne, kjer sta našla mine. Mil- an Pintar je hotel vzeti iz min dinamit. Medtem ko se je ukvarjal s tem poslom, se je Komavli malo oddaljil. Štiri mine je Pintar srečno izpraznil, a peta je eksplodirala ter ga strašno razmesarila. Odtrgala mu je obe roki in obe nogi ter ga ranila na levem očesu. Kljub temu je ostal Pintar pri zavesti še toliko časa, da je mogel sporočiti Komavliju svojo poslednjo voljo. Komalu potem je izdihnil v strašnih boleci- nah. Na lice mesta je bil pozvan Zeleni križ iz Gorice, ki je tudi prišel, seveda zaman, ker je bil ranjenec že mrtev. Po- greb se je vršil dne 28. junija zvečer. Po- kojnika smo polagali v grob ob najbližji nevihti. Bil je 36 let star in njegov žalostni konec je vzbudil med vaščani globoko so- čutje za prizadeto družino, kateri izra- žamo potom naše «Edinosti» iskreno so- žalje.

Iz tržaške pokrajine

Iz Nabrežine. (Pustolovščine nekega go- spoda). Skoro da smo se nekoliko oddahnili od proslulih Scopi-jev, Cilia in sličnih elementov, ki so večkrat izzvali tu kake incidente, in že so se našli njih verni na- sledniki, ki si ne morejo in ne morejo vcepiti v glavo, da smo tud mi njim enaki državljani in torej da nimajo nikake pra- vice izkazovati svojo moč nad nami z grozljami in klobutami. Komu hočejo s takimi dejanji koristiti, je vprašanje. Svoji stranki gotovo ne, sebi tudi ne, domovini pa, v imenu katere se vse to dela, gotovo še najmanj.

Bilo je preteklo soboto zvečer okoli 11. ure. Kakor so že bogve kolikokrat, tako so tudi ta večer nekateri mladeniči peli razne pesmi na trgu. Ko tako nekaj časa tam stojijo, pristopijo k njim dva orožnika in fašist Gigliotti ter pozovejo mladeniče, da se razidejo. Eden od teh se takoj od- strani ter gre na svoje dvorišče, kjer se ustavi pred hišo. Čez nekaj časa pride k njemu goriomenjeni fašist ter mu zaukaže, da mora takoj spat. Seveda mu mladenič odgovori, da je on doma, pred svojo hišo ter da spat lahko gre, kadar se mu zljubi. Fašist mu pa nato zagrozi, da mora takoj, sicer ga bo s klobutami in pretepanjem zapodil spat. Mladenič, videč, da se ne spleča pretekati z njim, se mirno umika, a tu mu Gigliotti takoj pripelje eno dobro klobuto po glavi. Pri vsem tem je bilo to dobro, da je mladenič bil zelo miren, ter to použil ne da bi reagiral, sicer bi bil gotovo nastal kak tepež, ki bi najbrže pu- stil kake posledice, ker je bila tudi ostala skupina z orožniki še precej gorka. G. Gigliotti, od kod imate dovoljenje klobu- tati naše ljudi? Kaj mislite, da ste pri kakih črnih v Afriki ali kje? Ako se vam dopadejo tepeži, lahko greste, boste že našli tudi take kraje, a vam menda ne diši tja. Sploh se pa ta človek obnaša po Nabrežini, kakor da bi bilo vse njegovo, ter je že večkrat izzval razne incidente. Opozarjamo na to tudi vodstvo tukajšnjega

fašja, da tega gospoda, ki je menda tudi poročnik državne milice, primerno pouči, kako naj se obnaša med civiliziranimi ljudmi.

Dalje bi opozorili tudi g. marešjala oro- žnikov, ki je tu splošno spoštovana in ugledna oseba, na tistega orožnika, ki mu njegova južna kri večkrat ne da miru, ter je ta večer hotel dotične mladeniče raz- gnati z revolverjem v roki in z grožnjo: «Pet minut časa imate ali spat ali v Ljub- ljano!» Prošili bi ga torej, da tega revčka pouči, kako naj se obnaša v službi, ter da ni treba naših ljudi poditi v Ljubljano, ker so tu doma. Tudi šikanira ta orožnik večkrat mirne ljudi, ki ga prav nič ne vprašajo, ter je bil menda tudi g. marešjalo o tem že parkrat obveščen.

Upamo torej, da pridemo kmalu spet do miru, katerega smo vsi potrebni.

Književnost in umetnost

«Mladinski album» za klavir — zložil Vasilij Mirk. Slaba gledališa in slabi učitelji so krivi, če glasba propada. Kar na cele generacije se zliiva blagoslov ali pa škodljivi učinek dobrih, oziroma slabih učiteljev. Tako piše «Rado» v svojih glasbeno kritičnih pismih. Kot primer za resničnost navedene trditve nam lahko slu- ži Czerny. Kot učitelj klavirja in komponist in- struktivnih del (le v tem pogledu pride tu v poštev) je prvi genij v stroki glasbene vzgoje. Njegove številne etude tvorijo še danes učno snov na vseh konservatorijih in glasbenih šolah. Iz Czernyjeve šole so zrastle, velikani Liszt, Döhler, Kulak i. d. In kakor slovijo zopet trije omenjeni ne le kot umetniki, temveč tudi kot glasbeni vzgojitelji, tako razširja Czernyjeve pedagoški geniji še dandanes svoje peruti nad nove rodove.

To bodi naglašeno zato, ker se opaža pri naših slovenskih glasbenih tvoriteljih premalo zanimanja za glasbeno-šolska vprašanja. Pri velikem številu naših dobrih glasbenikov-skladateljev bi pač lahko imeli na izbero vsako- vrstnega glasbenega učnega gradiva. Toda vse naše glasbeno ustvarjanje se osredotočuje v vokalni smeri. In res se je tudi naša zborova literatura hvalevredno povzpela na višino, ki je drugi veliki narodi ne prekašajo; zato pa je občutno prizadeta naša komorna glasba in z njo tudi naša glasbeno-pedagoška stran.

Prav z veseljem pozdravljamo vsako novo glasbeno delo, ki prihaja v šolske namene, ker vemo, da samo iz naših dobrav in gor, od naših potokov in rek prihaja najbolj primerna in zdrava hrana za našo mladino. Temu našemu pomanjkanju je nekoliko odpomogel prof. Mirk z navedenim «Mladinskim albumom».

Zbirka, obsegajoča šestnajst skladbic, je urejena stopnjuje glede tehnične težkosti. Vse skladbice v tej zbirki so več ali manj karak- teristične slike, iz katerih oseva romantika. Te skladbe so pisane kakor vse druge njegove skladbe, v tonu, ki ga on lahko imenuje svojo last. To je: tudi iz njih diha ona večerna pri- srčnost, porajajoča se ob padajočem solncu. Te skladbice so cvetke, zrastle na domačih tleh. V njih se pretaka pristni primorski sok. Kakor vidiš v Adamičevih skladbah kranjskega fanta s šopkom na primurkem klobuku, tako uzreš v Mirkovih glasbenih delih podoba našega skrbnega in mirnega Primorca. Mirkova struna je napojena z narodnim rit- mom, z narodnim akcentom. V njegovih frazah diha značaj naše govornice. Celu v njegovih modulacijah prihaja na dan način govora našega človeka. Čim bolj zapušta skladatelj tesni prostor prvih skladb v zbirki in prehaja v drugi polovici v prostejše gibanje, tem bolj izrazita je njegova iznajdljivost, tem bolj spretno kreče s svojim vozičkom. Med naj- boljše skladbe te zbirke prištevamo: Etudo, «Moment» I. II, III, Barcarolle in Bluette. Chanson št. III. bo nekoliko težje izvedljiva za mlade roke radi skokov s predložki v de- cimio oziroma v duodecimo. Etuda je polna pozicije jesenske deževne noči. Kakor Čajkovs- kova «Majnikove noči» po vsaj pravici nosijo svoje naslov, tako bi se tudi ta Etuda lahko imenovala «Novembarska noč», saj slišiš iz nje ono monotonno, lagodno šumenje drobnega jesenskega deška, ki ga v presledkih moti pa- denje debelih kapelj s strehe.

Skladatelj je s svojo zbirko zelo ustregel našim glasbenim šolam. Gotovo jo bo vsaka šola z veseljem uvrstila med svoje učne knjige.

Viktor Šonc.

Trgovski odnošaji med Italijo in Rusijo

Trgovinska pogodba, ki je bila pred ne- davnim časom sklenjena med Italijo in Ru- sijo, nam jasno dokazuje, da mednarodna trgovina in gospodarstvo ne upoštevata v preveliki meri političnega stanja ene ali druge države. Gospodarstvo stoji na trd- nih naravnih zakonih, katere mora upošte- vati vsaka stranka, ki hoče dobro vladati. V današnji moderni dobi je vsako gos- podarstvo odvisno od svetovnega trga in pro- meta. Radi tega je morala klavno propasti akcija za popolno izolacijo Rusije. Tega se je prva zavedala nova vlada v Italiji, kate-

re namen je bil in bo gospodarsko dvig- niti lastno državo, da se tako obdrži na vladi. Fašisti, ki smatrajo besedo komu- nist za psovko, so bili med prvimi, ki so priznali komunistično Rusijo, in prvi med zmagovalci, ki so sklenili z njo trgovinsko pogodbo.

Da je bila ta pot prava, uvidimo takoj, ko pogledamo na prve uspehe te pogodbe. Zanimanje za gospodarstvo Italije se je v Rusiji na novo oživelo. Povpraševanje po mnogih italijanskih produktih je zelo na- raslo. Rusi so se udeležili vzorčnih sejnov v več italijanskih mestih. Pred leti v Trstu, kjer se je sklenilo veliko kupčij. Lep uspeh je beležila Rusija na zadnjem vzorčnem sejmju v Milanu. Bilo je sklenjenih mnogo kupčij za večmilijonske zneske. Nadalje so Rusi nakupili v Palermu velike množine zela se je razvila trgovina z južnim sadjem. Posledice tega čutimo že na našem trgu. Cena limonov in drugega južne- ga sadja je stalno visoka, in se bo tudi na- dalje držala visoko vsled velikega izvoza v Rusijo. Pred vojno se je južno sadje iz- vazalo iz Italije v Rusijo preko Nemčije. To vsled pogodbe med Nemčijo in Rusijo, ka- tera je poslednji zelo škodila. Nemčija je bila posredovalka in imela od tega lepe dobičke. Vsled nove pogodbe pa se vrši direktna nabava. Kot že omenjeno, se iz- vaza iz Italije v Rusijo velika množina žvepla, nadalje sladkorja itd. Polagoma to- da stalno se širijo v Rusiji tudi proizvodi italijanske industrije, ki uspešno konkuri- rajo s proizvodi Nemčije in čehoslovske industrije. Italija zlasti izvažala kolesa na- vadna in motorna, in avtomobile. Lepo sli- ko tega nam nudi slučaj, da je bilo na enem samem parku, ki je pristal v Odesi na- tovarjenih preko 6500 koles in 75 avtomo- bilov. Za avtomobile je ustanovljeno v Mo- skvi centralno skladišče, ki zelo hitro raz- prodaja.

To skladišče ima stalno nad 100 avto- mobilov, tako da popolnoma zadošča pov- praševanju.

Zelo se je razvila trgovina z manufakturnim blagom. Posebno velike kupčije so bile sklenjene s platnom, ki ga je Rusija dose- daj kupovala v Švici. Ker je italijansko blago ravno tako dobro in cenejše, je gotovo, da bo tudi v bodoče vzdržalo švicarsko konkurenco in mogoče tudi francosko. Francija pa bo gotovo delala Italiji veliko konkurenco na vseh poljih, če se enkrat doseže sporazum med njo in Rusijo.

Z druge strani uvažata Italija iz Rusije mnogo surovini zlasti pa žita. Nad dvestoti- soč ton koruze je bilo že uvoženih v Ita- lijo. Zanimivo je dejstvo, da italijanski tr- govci eksportirajo precej te koruze v Ju- goslavijo, zlasti v Dalmacijo. Italija uvaž- va v velikih množinah petrolej, ki pride stati manj nego ameriški, les, železo, svilo, i. t. d.

Veliko oviro tvorijo pri tej izmenjavi še neurejena prometna sredstva, ki zelo ote- žujejo redni in hitri razvoj medsebojne tr- govine. Je pa še drugo ne manj važno vprašanje, ki je ostalo nerešeno. Medse- bojna zamenjava je v prvi vrsti navezana na vprašanje medsebojnega trgovinskega kredita. Upa se pa, da se tudi tu doseže po- trebni sporazum, ker se za to vprašanje zanima v Italiji več velikih bančnih zavo- dov, ki so pač v prvi vrsti poklicani, da ga rešijo.

Do sedaj se vršijo izmenjave skoro po- popolnoma potom italijanskih ladij. Le naj- hen del odpade na rusko trgovsko bro- dovjne, če se o tem sploh more govoriti. Rusija do danes še ne poseduje lastnega brodovja, s katerim bi lahko izvažala last- ne pridele. Beležiti pa je treba, da posve- ča današnja ruska vlada temu vprašanju vso pazljivost. Naročila je v Nemčiji več novih modernih ladij. V nedalnji bodo- čnosti bomo lahko videli trgovske ladje, ki bodo plule pod sovjetskimi zastavo.

Italijanski kapitalisti so se začeli v po- slednjem času zanimati zlasti za ruska podzemna bogastva. Vendar je to zani- manje podobno otipavanju, to pa vsled te- ga, ker ne vlada med njimi še dobro za- upanje do ruske vlade. Nekateri pa so sklenili iz pogodbe z rusko vlado. Važna je pogodba za nafto, ki jo je sklenil znani kapitalist Rodrigues.

To so torej prvi uspehi trgovinske po- godne. Kakor se vidi, niso majhni. Z njimi sta lahko obe vladi popolnoma zadovoljni. Podjetnost enih in drugih trgovskih čit- eljev pa bo mogoče že v par letih pripo- mogla, da se medsebojni promet dvigne na predvojno višino, kar bo v korist obeh na- rodov.

«Narodni gospodar».

Ponesrečena ekspedicija na Mont Everest

Mont Everest ali Gavrizankar je najvišji vrh Himalajskega gorovja v Aziji in sploh najvišja točka na zemlji (8840 metrov nad morjem). Nikdar se še ni povzpelo na to višino nobeno živo bitje. Kako je na vrhu te strašne gore, je torej v vsakem oziru po- polnoma neznano. Vedno pa je bilo v am- biciji pogumnih hribolazcev — večinoma izobraženih Angležev — da premagajo tudi tega velikana ter dokažejo, da je moč človeške volje silnejša nego vsaka ovira mrtve narave. S tem ciljem so se vršile že neštete ekspedicije, toda do sedaj so se vse ponesrečile. Enaka usoda je doletela tudi letošnji poiskus, ki se je izvršil v maju in začetku junija. Gavrizankar je zahteval zopet dve človeški žrtvi. Padli sta skoraj tik pred vrhom, ki je bil cilj njunega pogu- ma. S tem je bilo zopet le potrjeno ono ne- izprosno pravilo, da brez žrtve ni zmage. Poskusi se bodo nadaljevali in končno bo- do gotovo tudi ovenčani s popolnim uspe- hom.

Letošnja ekspedicija, v kateri so bili ge- neral Bruce, polkovnik Norton, Geoffrey Schebbeare, Odell, Irvin, Mallory, Som- merwel, zdravnik Kingston in še par dru- gih, se je zbrala na izhodni točki v višini 5180 metrov. Bila je opremljena z vsem potrebnim za to težavno ekspedicijo: hra- no, zdravila, dihalni pripravami, vrveni- mi lestvami, šatori. Ekspedicijo je spre- mljalo kakih 150 nosačev. Iz osnovnega ta- borišča so nadaljevali navzgor, prišli v prvo in drugo taborišče brez posebnih te- žav ter srečno prispeli 30. maja v taboriš- če št. 3. Dne 1. junija se je odpravilo šest hribolazcev in 15 nosačev v taborišče št. 4. Mallory in Bruce sta pritrčila vrvene lestve, po katerih so mogli priti za njimi drugi tovariši in nosači proti vrhu North Col, da ustanovita tam taborišče št. 5. V začel- ku je bilo vreme dobro, toda kmalu je za- čel razsajati grozen veter. Dasi so bili člani te kolone oblečeni v najtoplejša in najneprodirnejša oblačila, jim je šel veter skozi kosti. Taborišče št. 5. se je imelo ustanoviti na višini 7700 metrov. Ze par sto metrov prej pa je večina nosačev ope- šala in na doolčno mesto je prispelo le osem oseb. Taborišče št. 5 pa je bilo ven- dar le ustanovljeno: Dva šotora na skoraj navpičnem obronku. Tu sta Bruce in Mal- lory počakala, da so prispeli počasi še dru- gi nosači. Tudi ostali hribolazci so se po- časi penjali v taborišče št. 5.

Prihodnji cilj himalajskih hribolazcev je bil kakih 600 metrov višje, torej na višini 8000 metrov, samo še kakih 500 metrov, pod najvišjim vrhom. Tu pa so se začele naravnost nečloveške muke. Nosači so bili poslani nazaj, le eden se je še povzpel do taborišča št. 6, drugi so izjavili že prej, da ne morejo več. Sedaj je šlo za zadnjo eta- po in hribolazci so bili odločeni, da nap- nejo vse svoje moči, da se dokopajo do vrha — še kakih 500 metrov višje.

Jaz in polkovnik Norton — pripoveduje eden izmed udeležencev te pogumne eks- pedicije; Sommerwell, v londonskem «Ti- mesu», smo se napotili v spremstvu Mallo- ryja in Bruce-a iz najvišjega taborišča na- vzgor. Hodili smo počasi. Zvečer smo pri- šli do nekega zleba ter tu postavili šotore, da v njih prenočimo. Drugi dan na vse zgo- daj smo bili že po koncu. Toda pripetila se nam je zelo neprijetna neizgoda. Kavnik se je bil odmašil in vsa kava se nam je po- lila po snegu. Več nego eno uro smo se mučili s topljenjem snega za novo kavo. Ob 6.45 smo se končno napotili proti vrhu. Hodilo se je za silo dobro, toda višina se je začela kmalu čutiti. Malo nižje smo dif- nili tri do štirikrat na vsakem koraku, ne- koliko metrov višje pa je nastopila nenad- na sprememba. Pri vsakem koraku smo morali dihiniti že od sedem do osemkrat. Kljub temu da smo hodili tako počasi, smo se morali ustaviti po dve do tri minuti na vsakih 20—30 metrov. S kratka: prišli smo do skrajne meje človeške vzdržljivosti. Kmalu nato sem izjavil polkovniku Nor- tonu, da ne morem več in da bi mi bil le v oviro. Sedel sem in polkovnik je nadalje- val sam. Gledal sem, kako se je mučil. V eni uri se ni povzpel 3 metre višje od me- sta, kjer sem jaz obsedel. Kmalu pa je uvi- del tudi Norton, da ne more več dalje. Ob 14.30 smo se že vračali. Srce nam je bilo močno utrujeno in nam silno utripalo, do 180krat na minuto. Razgled s te najvišje točke, ki se je kdaj dosegla, je nepopisen, vrhčasten. Okoli nas nepregledna vrsta vrhov, samj velikani, pod nami pa drugi hribi, ki so se nam zdeli pravi pritlikavci.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA (68)

Roman.

Zalni trak na njegovem klobuku je obzaloval v porujavelosti svojo prejšnjo črmino. Bela, umazana ovratnica in ravno takšni ovratnik sta napravila konec starega platna, zakaj romala sta v tvornico papirja, da se zbudita k novemu življenju v kakšni papirnici. Siva lovska sukinja, na kateri se je jedva še poznala kakšna vlnasta dlaka, je nadomestova- lala nekdanji črni frak in je zakrivala pred nagajivim svetom črno skrivnost perila svojega gospodarja. Od vratu do prstov na nogah se je torej kapitanova obleka poslabšala, toda mož sam je ostal neizpremenjen — vzvišen nad moralnimi predsodki in neupogljiv pred udarci socijalnega zla. Bil je tako vjunden, zgovoren in pohlevno dostojanstven kakor ni- koli poprej. Nosil je svojo glavo brez ovratnika ravno tako visoko kakor nekdanj z njim. Ogul- jena črna ruta okoli njegovega vratu je bila brezhibno zavozelana, njegovi raztrgani stari trevjlji so se lesketali in njegova obrbita brada bi se mogla meriti z brado najvišjega yorskega cerkvenega dostojanstvenika. Čas, slučaj usode in revščina so ogledali kapitana, toda po- dredeti ga niso mogli. Korakal je brez vsake

ulice kakor mož, ki je vzvišen nad obleko in drugimi slučajnostmi, njegova klativeška pre- vleka se mu je izvrsno podajala.

Na mostu se je kapitan Wragge ustavil in zrl črez ograjo po čolnih, ki so plavali po reki. Očitvidno ni imel nobenega določnega smotra in nobenega opravila. Ko se je tako razgledaval, je bila na cerkveni peti in pol. Mimo njega so drčale kočije proti kolodvoru k prihodu vlaka, ki je imel priti iz Londona dvajset minut pred šestjo. Po kratkem pre- misleku jo je uredal za kočijami. Kdorkoli je navajen živeti na račun svojega bližnjega, tisti postaja zavrženi na velikih kolodvorih. Kapitan Wragge je pobiral svoje klesje na člove- škijh poljih in tega popoldne je bil yorski ko- lodvor najpripravnejše mesto za lov.

Prišel je na peron nekaj minut po prihodu vlaka. Ko je kapitan Wragge prispel, je bila gneča največja. Zraven voza drugega razreda se je množic razmaknila in to je vzbudilo ka- pitanova pozornost. Pretil se je do tja in zagledal dostojno oblečena moža v spre- mstvu nosača in policaja. Pripetilo se je, da pobere s tal paket tiskanih lističev, ki mu jih je neki sopotnik v gneči iztirgal iz rok.

S svojo običajno uljudnostjo in priaznostjo je kapitan Wragge ponudil svojo pomoč; pri tem je odkril zanimiv napis: «Petdeset fun- tov nagrade»; takoj je vstal in v žep en listič, da bi ga o priložnosti natančneje pregledal. Ko je papir spravljal, so se njegove oči po- hlepno uprle v ime tiskane nesrečnega paketa. Srce mu je poskočilo in slino so mu prišle v

usta pri pogledu na moža, ki nosi s seboj t- skano ponudbo za petdeset funtov.

Pomilovanja vredni potnik je pobral svoje lističe, kakor je bolje mogel, in šel s perona. Ko je prišel iz kolodvora, se je podal k reki in stopil v brod, ki je preplaval občinstvo z brega na breg. Kapitan Wragge mu je neopazno sledil in med vožnjo je za popotniko- vim hrbtom bral to-le:

«Petdeset funtov nagrade!

Neka mlada dama je 23. septembra 1846. zapustila svoje stanovanje. Starost: osemnajst let. Obleka: zelna. Osebnost: Lasje svetlo rujavi, obrvi in veke bolj temne, oči svetlo- sine, barva obličja zelo bleda, spodnji del obraza širok in poln, postava visoka in ravna, hvoja nenavadno lahka in graciozna, govor prost in odločen, obnašanje dame z dobro vzgojo. Posebni znaki: dva majhna madeža na levi strani čelnika. Perilo je zaznamovano: Magdalena Vanstone! Domneva se, da se je pridružil neki igrački družbi v Yorku, ali pa da namerava kaj takega. Ko je zapustila London, je imela črn polovalni koveč, sicer pa nobene druge prtljage. Kdor prinese nje- nim svojem pravo sled, dobi petdeset fun- tov nagrade. Obrniti se je na urad g. Har- knessa, odvetnika v Yorku, Coney Street, ali pa na gospode Whitt, Pendril in Gwiet, Snaire Street, Lincolns Jun, London.»

Dasiravno je bil kapitan Wragge utrjen za vse življenske izpremembe, je bilo vendar nje- gove presenečenje, ko je prebral ime Magda- lene Vanstone, tako veliko, da ni mogel zadr-

žati vzklika. Brodar ga je pogledal, toda so- potnik je usmeril svojo pozornost na drugi breg in je takoj skočil na suho, ko je brod pri- stal. Medtem si je kapitan opomogel od začudenja in je zopet sledil možu.

Tujec je zavil v bližnjo ulico, primerjal hišne številke s svojimi beležkami, se ustavil pred nekimi vrati in pozvonil. Kapitan je stopil k sosedni hiši in se delal, kakor da je tudi po- tetnil za zvonec. Obrnil je tujcu hrbet in na- vidno čakal, v resnici pa je vlekel na usesa, da bi kaj slišal pri morebitnem pogovoru.

Vrata so se kmalu odprla in cela vrsta vprašanj in odgovorov na pragu je poplačala kapitanovo zvitost.

«Ali stanuje tu gospod Huxtable?» je vpra- šal potnik.

«Da, gospod.» je odgovoril ženski glas.

«Ali je doma?»

«Ne še, gospod, toda ob osmih se vrne.»

«Če se ne motim, je povprašala tu neka mlada dama po njem?»

«Da, neka mlada dama je prišla danes po- polodne.»

«Tako je. Jaz prihajam v isti zadevi. Ali je govorila z gospodom Huxtablem?»

«Ne, gospod. Bil je ves dan odsoten. Mlada dama je rekla, da se vrne ob osmih.»

«Dobro. Prišel bom tudi jaz ob tisti uri.»

«Ali naj ji povem vaše ime?»

«Ne. Recite ji samo, da

Onkraj tibetske planote se je bliščalo v daljavi brezkončno pogorje. V taborišče smo prispeli z nočjo. Iz taborišča sta nam prišla nasproti Mallory in Odell, a Irvine nam je privravel toplo juho.

Ker se je ta poskus, ki je bil napravljen brez kisika, ponesrečil, sta sklenila Mallory in Bruce, da napravita zadnji poskus s pomočjo kisika. Bruce pa je nenadoma začel čutili teginjo na srcu in se je moral vsled tega takoj vrniti v taborišče št. 3. Na njegovo mesto je stopil Irvine. Dne 6. junija zjutraj sta se Mallory in Irvine podala z osmimi nosači na pot. Prenočiti sta nameravala v taborišču št. 6. Kolona je srečno prispela do taborišča in neki nosač, ki so ga poslušali na vrhu taborišča št. 5, z naročili, je izjavil, da se je s kisikom lepo šlo naprej. Drugi dan sta se Mallory in Irvine podala proti vrhu. Bila pa je to njuna zadnja pot, ker ju od tedaj 7. junija niso več videli. Ostali tovarishi so ju zaman iskali v taborišču št. 6. Več dni zaporedoma so jima dajali znamenja z električnimi bakljami, ne da bi bili dobili kak odgovor, dasi sta imela tudi Mallory in Irvine s seboj bakije. Načelnik ekspedicije polkovnik Norton sklepa, da sta našla oba planinca tragično smrt tik pod vrhom Mont Everest. Gre gotovo — po njegovem mnenju — za nesrečo. Mallory in Irvine sta padla v kak prepad in tam obležala mrtva.

Ugotovitev, da sta Mallory in Irvine ponesrečila, je važna v toliko, ker njuna tragična smrt vsled tega nikakor ne dokazuje, da bi bilo sploh nemogoče priti na vrh Gavrizankarja le zato, ker bi tam človek ne mogel prestajati, temveč so glavne težkote pretežno tehnične narave. Vprašanje je, kako premagati terenske ovire, ki so na poti hribolazcu iz taborišča št. 6 do vrha, t. j. torej na zadnjih 500 metrih višine. Le če bi bil dan z nesrečo teh dveh pogumnih Angležev tudi dokaz, da se na tej višini ni mogoče vzdržati niti s pomočjo priprav s kisikom, bi morali obupati in priznati, da ostane vrh Gavrizankarja morda za vedno nedostopen.

Udeleženci letošnje ekspedicije pa se vračajo s prepričanjem, da ta dokaz ni bil podan in zato se bodo poskusili nadaljevali z novimi ekspedicijami. Največje in najnevarnejše težkote so v terenu in v slabem vremenu. Posebno pa to poslednje. Nekaka za silo lepa letna doba traja na Gavrizankarju le kake 3—4 tedne (od polovice maja do polovice junija). Hribolazci morajo izkoristiti ta čas za svoje podjetje, zakaj potem nastopijo tam gori grozni vetri, snežni zameti in snežni viharji, v katerih je vsako življenje nemogoče.

To in ono

Deset odkritij v znanosti, ki so začrtala človeški napredek

Ne gre se za to, katera so največja odkritja v znanosti v poslednjih sto letih, pač pa katera so največja odkritja, ki so revolucionarno izpremenjala človekovo misel njegova opazovanja ali njegovo družabno življenje. Človek mora imeti za nekaj domišljije in primerne znanja, da zadoštno razume, kakšen preobrat v miselnju ljudstva je napravilo vsako naslednjih desetih odkritij. Človek je razumno bitje a vseh skrivnosti vesolja ne bo razumel nikoli, kakor ne more docela razumeti niti skrivnosti svojega lastnega življenja. Vsekakor so naslednja odkritja velika okna, skozi katera je zagledal povsem nov svet, nove čudeže in nove neumljivosti.

1) — Da je zemlja okrogla. Splošno mnenje je prevladovalo dotlej, da je zemlja ploščata kakor milinec. Ze stari Grki so kot teorijo razlagali misel, da je zemlja okrogla, toda šele v petnajstem stoletju je človeštvo sprejelo to trditev za neoporečno resnico.

2) — Da je sonce središče našega kozmičnega sistema. To je dokazal Kopernik v svojem velikem delu „De Revolutionibus Orbium“, ki je bilo izdano v letu 1542.

3) — Da je gravitacija ali privlačnost splošna. Angleški učenjak Izak Newton je leta 1682 dokazal, da vsak delec tvarine, pa naj bo še tako majhen in naj bo iz česarkoli, privlačuje drugo katerokoli tvarino nase. Moč njegovega privlačenja je odvisna od njegove velikosti, namreč od velikosti njegove gostote in mase in od razdalje med njim in tvarino, ki jo privlačuje.

4) — Da so zvezde sonca. To je dokazal Viljem Herschel, ki je živel od leta 1738 do leta 1822.

5) — Da je vsa tvarina v vesoljstvu sestavljena iz atomov. To je stara teorija, katero je pojasnil in potrdil John Dalton (1766—1797).

6) — Da je zemlja stara milijone let. Znanstvenik James Hutton (1726—1797) in Abraham Gottlob Werner (1750—1817) sta dokazovala to teorijo, njun naslednik Lyell (1797—1875) jo je pa dokazal neizpodbitno.

7) — Da eter omrtni bolečine pri kirurških operacijah. To je dokazal na 16. oktobra 1846 dr. Viljem T. G. Morton v generalni bolnišnici v ameriškem mestu Bostonu. To je bilo eno največjih odkritij tedanjega časa.

8) — Da energije ali sile ni mogoče ustvariti niti uničiti. Zakon ohranjanja energije, ki bi ga bilo mogoče pojasniti samo z daljšo razpravo, sta odkrila Anglež Joule (1818—1889) in Nemeč dr. Julij Robert von Mayer (1814—1878). Mnogi znanstveniki so to idejo razvili in jo dokazali. Med slodnejši so imena učenjakov Coliding, Mohr in Helmholtz.

9) — Da so se višje živali razvile iz nižjih oblik življenja. Prvi je postavil to teorijo angleški naravoslovec Charles Robert Darwin (1809—1882). Tik za njim je znanstvenik Alfred Russel Wallace (1822—1913). Njun predhodnik je pa bil Jean Baptiste Lamarck (1744—1829).

10) — Da mikroorganizmi (bakterije)

povzročajo bolezni in razpadanje organskih tvarin. Na čelu te resnice stoji ime velikega francoskega učenjaka Louisa Pasteurja (1822—1895).

Dve novi zdravili

Ako se pri vas in pri nas ne pripeti ničesar novega, še ne pomenja, da je po vsem ostalem svetu vse „pri starem“. Skoro vsaka velika iznajdba v svetu je postala poznana med nami šele, ko je bila v nekaterih srednjih deželah že vsakdanjost. Baš danes je lahko napravljeno čudovito odkritje, o katerem bomo morda slišali šele čez nekaj let, navzlic njega kdove kako veliki važnosti za vse človeštvo.

Veste morda kaj je insulin in kaj je bakteriofag? Potolžite se, če ne veste, kajti komaj par let je od tega, ko ni nihče na svetu vedel ne o enem ne o drugem.

Eno največjih odkritij na polju zdravilstva je iznajdba insulina, to je zdravila zoper sladkorno bolezen ali diabetiko. Ako ta bolezen napade mlade ljudi, zlasti otroke, jih kmalu pripelje v grob; ljudje srednje starosti in starejši, če ji zapadejo, pa trpijo veliko število let včasih, končno je pa le bolezen tista, ki zmagava. Zdravljenje te bolezni je bilo doslej docela neuspešno; le s skrbnim uravnavanjem hrane in najstrožje higijene je bolnik mogel odložiti smrt za par let. Nobenih zdravil ni poznala medicinska veda zoper diabetiko, dokler ni bil izumljen insulin.

V kanadskem mestu Torontu živi komaj trideset let star zdravnik dr. F. G. Banting. On je prvi prišel na sled insulina. Skupaj s tovarišem dr. J. R. Macleodom je proučeval to sredstvo naprej in ga izpopolnil. Posledica tega je bila, da jima je bila leta 1922. podeljena Nobelova nagrada v znesku 40.000 dolarjev za to sijajno odkritje. Oba zdravnika sta potem javno oznanila, da ni zaslug samo njuna, nego da sta z njima še zdravnik dr. J. B. Collip in dr. C. H. Best. Dobljeno nagrado sta potem lojalno delila s poslednjima. Preračunano je, da živi samo v Združenih državah okoli 200.000 diabetikov ali sladkornih ljudi, ki so bili vsi obsojeni na gotovo smrt, kajti le izredno redki so slučajji, da bi človek ozdravel od te bolezni. Vse te ljudi bo insulin rešil prezgodnjega groba.

Insulin v pravem pomenu besede ni zdravilo. Nikaka količina tega sredstva ne ozdravi diabetike. Deluje približno tako, kakor deluje živež proti lakoti. Če nečemo umreti lakote, moramo jesti v rednih presledkih. Isto velja za insulin v slučaju diabetikov. Ako jemlje bolnik to sredstvo v določenih presledkih, mu bolezen ne bo mogla do živčevja; naj pa s tem preneha, bolezen ga bo potiskala proti grobu. Okoli šestdeset doz ali odmerkov insulina zadostuje diabetiku na leto, da ga ohrani pri dobrem zdravju.

Drugo doslej nepoznano zdravilo je bakteriofag, ki utegne napraviti v zdravilstvu pravcato revolucijo. In to čudovito zdravilo izdeluje mati narava v svojih neumljivih delavnih. Ime bakteriofag je iz grščine in pomenja v našem jeziku „jedeč bakterij“, kar tudi je, ker dejanski izje ali raztopi bakterije, ki povzročajo različne bolezni. Ameriški zdravstveni družbi „Southern Medical Association“ sta nedavno poslala poročilo o učinku bakteriofaga zdravniška profesorja dr. Ralph C. Spence in dr. Earl B. McKinley, oba člana medicinskega kolegija na Baylor vseučilišču v Dallasu, Texas. Poročata o slučaju silovite griže med otroci v mestu Dallasu. Dvajsetim težko bolnim otrokom sta dala bakteriofaga in ozdravelo jih je osemnajst. Od tistih otrok pa, ki niso dobili tega misterioznega zdravila, jih je od rečene bolezni umrlo 40 odstotkov. Tako poročata o tem list „Daily Science News Bulletin“, ki izhaja v Washingtonu.

„Bakteriofag je leta 1917. odkril dr. F. d'Herelle, član Pasteurjevega zavoda v Parizu. V začetku je med proučevalci te nepoznane snovi prevladovalo mnenje, da je bakteriofag neka izredno majhna vrsta bakterij, ki so zajedale in uničevalke onih bakterij, ki povzročajo bolezni, pozneje preiskave so pa pokazale, da je to neka kemična tvarina, podobna fermentu, to je izločku glivic-kvasnic. Ta snov se pojavlja v črevah ljudi, ki bolehalo na nalezljivih boleznih. Od tam jo je mogoče ločiti in dobiti v čistem stanju. Videti je, da narava sama pomaga bolnemu človeku in ustvarja v njem tvarino, ki naj pogubi povzročilke bolezni.

Ako bakteriofag ni nič drugega kot izloček gotovih glivic ali bakterij, postane jasno, da se z gojenjem slednjih lahko tega pridruje umetnim potom. Storili so tako. Od bolnika so vzeli izloček črev, ki so polni teh glivic. Slednje so izolirali in napravili čiste kulture, ki jih lahko poljubno razmnožujejo. Kadar potrebujejo bakteriofaga, odstranijo iz tekočine glivice in kar ostane je bakteriofag. Ako potem še tako neznatno množino te misteriozne tekočine vlijemo v cevko, ki je polna čiste kulture smrtno nevarnih bakterij, uniči te poslednje v kratkem času popolnoma. Ako dajo bakteriofaga bolnikom, vrši v njih isto delo in jim pomaga do hitrega ozdravljenja.

V slučajih, o katerih poročajo zdravniki, se je pripetilo naslednje: Dvajsetim otrokom, ki so bili stari od šestih mesecev do šest let in pol ter bolehalo na smrtonosni bacilski griži povprečno po tri dni, so dali bakteriofaga. Od začetka zdravljenja do popolnega okrevanja je preteklo nekaj manj nego šest dni in povratka bolezni ni bilo. V onih slučajih pa, ko niso dali bakteriofaga in so bolniki navzlic temu ozdraveli, je doba bolezni znala povprečno devetnajst dni. Od dvajsetih otrok, ki so jih zdravili z bakteriofagom, sta umrla dva. Eden od teh je bil idijolski ali slaboumen pritlikavec, ker je imel ščitno žlezo v vratu premalo razvito; drugi se je pa že bližal okrevanju, pa se je najedel zelenih jabolč in umrl vsled žledodnih ali črevesnih krčev. Od dvajsetih otrok, katerim niso dali bakteriofaga, a so skrbeli in jih drugače zdravili z največjo skrbjo, jih je podleglo bolezni pet.

Poleg teh slučajev poročata dr. McKinley o ozdravljenju gnojčih ran s tem, da so jih lečili lokalno z bakteriofagom. Od raznih krajev sveta naznanjajo zdravniki, da so s pomočjo bakteriofaga ozdravili slučaje legarja, krvnega zastrupljenja in mnogih drugih nalezljivih bolezni. Na podlagi teh opazovanj sta dr. McKinley in dr. Spence prišla do prepričanja, da:

„Bakteriofag je novo orožje, ki obeta postati eno najučinkovitejših v boju proti nalezljivim boleznim.“

DAROVİ

Za svetoivansko podružnico Šol. društva je pribalinal g. Ludvik Modic L 7, g. Pika Pik pa je nehoti in nevede dodal še L 1;

skupno L 8. Srčna hvala! — Ti darovi so bili pomotoma izpuščeni v nedeljskem izkazu.

Dobri in zavodni obiskovalci L 100 za otroški vrtec pri Sv. Ivanu. V isti namen Ivan Ursič L 5. Najprisrčnejša hvala in Bog daj mnogo posemavalcev!

Pri prirreditvi otro vrtca v Rocolu dne 29. pr. m. so darovali obiskovalci L 230 mesto vstopnine za refekcijo vrtca.

Iz veselja, da se je v tem šolskem letu dokaj pegega naučil daruje Pepček Tomažič, učenec III. razreda šentjakobke šole L 20 za Šolsko društvo.

Via razred slov. zasebne šole pri Sv. Jakobu daruje L 12 Šol. društvu. V isti namen Skok Danica L 2. Dobrila Romuald L 15 in Josipina Slavec L 5.

Mesto venca na grob pok. Ivana Križmančiča in pok. Andreja Križmančič daruje Kons. društvo v Bazovici L 100 Šol. društvu.

Josip Rival daruje L 15, Stefi Breznik L 5 Šol. društvu.

Ljudmila Kralj iz Trebič, učenka šentjakobke šole daruje Šol. društvu 100 dinarjev. Povodom predstojnega obnega zbora so nekateri postojnski rodoljubi darovali L 615 za Šolsko društvo.

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu.

ogrsko kruno	0,0275	0,0325
avstrijske kruno	0,0225	0,0275
češkoslovaška kruna	68,25	67,75
dinarji	27,25	27,75
ejl	9,75	10,25
marke	23,20	23,35
francoski franki	119,50	120,50
švicarski franki	414,—	410,—
angleški funti papirnat	100,85	100,85

Tečaj

Adriatica	265
Cosulich	349
Dalmatia	322
Gerolimit	1840
Libera Triestina	554
Lloyd	3070
Lussino	900
Martinovich	209
Oceania	170
Tripovich	450
Ampela	520
Cement Dalmatia	400
Cement Spalato	404

Mali oglasi

DEČKE, kovaške učence, mehanike, sprejme tvrdka Ing. Fischer, Trst, Rojan, via Moreri 72.

DVE VIOLINI v dobrem stanju, se prodata po ugodni ceni. Via De Amicis 8, vrata 6. 845

TRGOVSKI POMOČNIK, vešč tudi italijanskega jezika, išče službe za takojšen nastop. Via De Amicis 8, vrata 6. 846

MLADENIC, želi znanja v svrhu ženitbe, z gospodično od 18—20 let staro, najraje z dežele. Ponudbe pod „Sreča“ na upravništvu. 843

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giuliana 29. 542

KRONE srebrne 1,88, goldinarje 5,05, petkronski komadi 9,85, via Pondears 6, L, desno. 20

TRGOVSKA pomočnica, vešča v vseh strokah trgovine, pridna in poštena, išče službe. Naslov pri upravništvu.

ZABNICE, ključavnice, ključji, mizarске klopji, obliči, pile, vijaki, žebliji, železna, bakrena in medenaa žica itd. Skladišče železnin, via Filzi 17. 815

2 TOVARNI, 3 prodajalne, 2 lepa vinograde se takoj prodajo. Prevezetje raznih komisij, blaga itd. Pojavnila daje R. Wratschko, Ptuj, Jugoslavija. 817

2 PRIDNA pomočnika ter učenca poštenih starišev, ki imata veselje do sedlarske obrti, se iščeta. Robert Meržnik, sedlarski mojster, Il. Bistrica št. 124. 818

BRIVEC MATEJ PISKAC, Opčine št. 289, se toplo priporoča vsem cenjenim klijentom in jim jamči za točno in higiensko postrežbo. 822

HISA, z dobrodočo gostilno, z vsem inventarjem, v tržaški okolici, na prometnem kraju, ob glavni cesti, se proda. Naslov pri upravništvu. 823

UCENEC, krepak, ki bi imel veselje do soboslikarske in plekarske obrti, se sprejme takoj. Mario Vičič, Postojna 7. 833

ZA PREVOZ tovorov se priporoča tovarni avto, Josip Lavrenčič, Postojna. 835

PLANKAČE, sekire, zajamčene od Poljanska žiri, ima v zalogi tvrdke Ferdo Spilar, St. Peter na Krasu. 692

KNJIGOVODJA sposoben strojepisja ter slovensko-italijanske korespondence se sprejme takoj na deželi. Hrana in stanovanje pri družini. Plača po dogovoru. Naslov pri upravništvu. 841

KRONE, goldinarje, plačujemo 1 cent. več od objavljenih cen. Prodajalna dragocenih kovin, via Borsa 2, telefon 12-97. 842

Bloši sodnik ali izvežban sodni uradnik 443

vešč italijanščine in slovenščine dobi takoj mesto v notarski pisarni na deželi. — Ponudbe na upravništvu.

Dajajte prednost 436

PIVU DORMISCH

Tovarna glasovirjev

ANTON PEČAR

Trst, Via Donadoni 16, I. n.

Ustanovljena 1. 1910.

Prodaja, zamenjuje, popravlja ter uglašuje po najnižjih cenah. (433)

Odlikovana tovarna utež in mer

Vedani Massimo & F.lio — Legnano

Podružnica v Trstu 411

Prodajalna Via Milano 18, Telefon 19-89.

Delavnica za poprave Via Milano 29.

Tehtnice vsake vrste majhne in velike. Medeni uteži in iz litega železa.

Vse blago je nacionalno in izdelano po predpisih italijanskega zakona.

Tvrda izdeluje vsa popravila in preskrbi tudi periodične preglede na merosodnem uradu.

V takem slučaju nadomesti material, ki se ima pregledati, z lastnim materijalom.

Krone, srebro, zlato, platin in zlat denar kupujem.

Plačam vedno več kot drugi.

Zlatarina ALBERT POVIH

Trst, Via Mazzini 46. (25)

Najboljši ABADIE? Evo! Naposled se je vendar povrnil izborni cigaretni papir. Zahtevajte ga povsod. (5)

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila v Gorici, na Trevniku 28 (Piazza della Vittoria 20) od 9-12 in od 3-5. (72)

Tiskarna „Edinost“ v Trstu

Izvršuje vsa tiskarska dela točno in solidno

Prostori tiskarne se nahajajo v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača).

Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

Jamči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite

v Italiji ter ekokomptira tozadevne akcepte.

Otvorja akreditive za nakup blaga. Inkasira efekte in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Izvršuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije.

Sprejema vlogo v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom

Via Pier Luigi da Palestrina 5, pritličje

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

Večje vloge, vezane na odpoved po dogovoru.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun

in v DINARJIH ter jih obrestuje pod najboljšimi pogoji.

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune

Posoja hranilne pušice na dom.

Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 9-1 zj. od 1/2 5-1/2 6 pop. Poštno hranilni račun št. 11/1347. Tel. 16-04.

PETE

PODPLATI

PALMA

iz pristinega kaučuka.

„PALMA“ Trst, Via Coronio 9.

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13-

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-47. 8